

**Dan Mercatorja -
združujemo najboljše**

Novo iz Zmajčkovega butika

Za vas
smo pripravili
maloenergijski
mlečni
sladoled

Princesa

v treh okusih

- čokolada •
- vanilija •
- jagoda •

Dober je kot iz pravljice!

**Kratke vesti iz Mercatorja,
o Mercatorju, koncern
v številkah leta 1998**

stran 4

*intervju
intervju*

**Iz Mercatorjevih 50 let
Miran Goslar -Moja leta
v Mercatorju**

stran 10

*mercator
moje dežele*

**Nagrajenke in nagrajenci Poslovnega
sistema Mercator za leto 1998**

stran 16

Dan Mercatorja 1999

stran 20

Rezultati 21. Mercatoriade

stran 22

Zadnja generacija poslovodske šole

stran 26

1. rojstni dan Mercator centra Koper

stran 28

Novice iz Mercatorjevih zastopstev

stran 29

**Galerija Mercator - Negovan Nemeč, po-
topis, moda, nogometna zmaga uprave, iz
zelenega sveta, recept,
nagrada križanka**

stran 30

Časopis Poslovnega sistema Mercator, d.d., Ljubljana,
Dunajska cesta 107.
Izdaja Center za obveščanje, Uredništvo, Ljubljana,
Dunajska 107, telefon 061/160-11-32.
Urednica: Vesna Bleiweis
Priprava za tisk: Cortec, Ljubljana
Tisk: Delo, TČR, Ljubljana
Časopis prejema delavci, kmetje, učenci in upokojen-
ci Poslovnega sistema Mercator.
Naklada: 9.200 izvodov.
Od časopisa se plačuje davek na dodano vrednost po
stopnji 8%.

Vesna Bleiweis

Prva trgovčeva zapoved - poštenost

Pred tedni me je predsednik uprave sprejel z ledeno mrzlim pogledom, ki ni obetal nič dobrega. Ostro, kar ni v njegovi navadi, mi je odrecitiral, kako bo uprava na kratko in strogo obravnavala nepoštenost slehernega zaposlenega - od najvišjega do najnižjega delovnega mesta. Vatel bo za vse enak, pa naj gre za nepoštenost v odnosih s poslovnimi partnerji, potrošniki ali s komerkoli, ki mu je Mercator namenjen. Če sem ga prav razumela, je nepoštenost v izrečenem kontekstu pomenila kršitve poslovne etike - dobrih poslovnih običajev, predpisov, prelomitev dane besede ali obljube ter vseh vrst osebne poštenosti v odnosih s katerekoli javnostjo, poudarjeno pa v odnosih s potrošniki.

Kaj vse sodi v poštenost oziroma, kaj je v poslovnih in siceršnjih medčloveških odnosih etično, pošteno in kaj ne, ni predmet tega zapisa. Moje razmišljanje je poštenost kot vrednota in ta je lahko ena sama. Pošten si ali pa nisi. Pošten kot profesionalce, pošten kot človek. Ogledalo - vest nam nikoli ne pokaže, ali smo nad ali podpošteni in ali so za nepoštenost opravičila, ali ne. Objektivnega opravičila za nepoštenost ni.

Razmišljajoč o predsednikovem sporočilu, sem se spomnila javnomnenjskih raziskav o vrednotah. Slovenci poštenost kot splošno vrednoto in kot osebno lastnost praviloma uvrščamo na najvišja mesta. Tako osebno kot poslovno. Tudi v naših internih raziskavah jo zlasti trgovci umeščajo na prvo mesto.

Zavest, da je ugled določenega poklica in podjetja, usodno odvisna od poštenosti, torej imamo. In ker smo v Mercatorju pretežno trgovci, je poštenost tudi naša temeljna vrednota, ki jo izpovedujemo in zagotavljamo v poslanstvu "Mercatorja, najboljšega sosedu". Dober glas gre v deveto vas, slab v vsako. Vsaka nepoštenost nas zaznamuje, vsak, tudi njen najmanjši primer se med potrošniki in našimi ostalimi partnerji posploši ne samo v sredinah, kjer je bila ugotovljena, senca nepoštenosti pade na vse.

Si to res lahko dovolimo zaradi nekaj posameznikov?

Ledeni pogled predsednika uprave je povedal odgovor.

Vesna Bleiweis

KONCERN MERCATOR V REVIDIRANIH IN**Prihodki iz prodaje (v tisoč SIT)**

Dejavnost	leto 1998	leto 1997	Indeks	Struktura
Trgovina	111.448.043	104.061.431	107,1	86,8
Industrija	10.829.708	11.114.000	97,4	8,4
Kmetijstvo	4.683.050	746.363	105,3	3,7
Gostinstvo in hotelirstvo	703.915	746.363	94,3	0,5
Storitve	772.184	646.630	119,4	0,6
Skupaj	128.436.900	121.017.063	106,1	100,0

Čisti dobički oziroma izgube (v tisoč SIT)

Dejavnost	Dobički in izgube v letu 1998	Dobički in izgube v letu 1997 (primerljivi podatki)	Dobički in izgube v letu 1997 (revidirani podatki)
Trgovina	1.362.412	-2.243.095	-11.593.231
Industrija	119.889	-372.999	-975.271
Kmetijstvo	3.470	7.955	-1.781.967
Gostinstvo in hotelirstvo	-18.829	-1.555	-863.872
Storitve	14.112	6.781	6.781
Skupaj	1.481.054	-2.602.913	-15.207.560

Naložbe trgovskih družb v osnovna sredstva (v tisoč SIT)

Vrsta naložbe	Vrednost naložbe v letu 1998	Struktura porabe v %
Novogradnja nakupovalnih centrov in hipermarketov		
- Koper	2.299.533	26,6
- Maribor	452.482	5,2
- Ptuj	420.884	4,9
- Novo mesto	395.006	4,5
- Ljubljana	1.277.253	14,8
- Kranj	623.122	7,2
Nakupovalni centri in hipermarketi skupaj	5.468.280	63,2
Novogradnja samopostrežnih trgovin	480.793	5,6
Prenove maloprodajnih enot	2.694.749	31,2
Skupaj naložbe	8.643.822	100,0

KONSOLIDIRANIH ŠTEVILKAH POSLOVANJA 1998

Celotni dobiček (v tisoč SIT)

Dobiček iz poslovanja	887.372
Dobiček iz finančnega poslovanja	111
Dobiček iz izrednega delovanja	634.159
Skupaj	1.521.742
Znižanje dobička za davek od dobička	- 40.588
Skupaj čisti dobiček	1.481.054

Število zaposlenih

Dejavnost	Povprečno število zaposlenih na podlagi delovnih ur		
	1998	1997	Indeks
Trgovina	6.016	6.220	96,7
Industrija	938	1.125	83,4
Kmetijstvo	493	548	90,0
Gostinstvo in hotelirstvo	129	160	80,6
Storitve	31	29	106,9
Skupaj koncern Mercator	7.607	8.082	94,1

Delničarji in njihovi deleži

Delničarji	lastninski delež %
27.000 fizičnih oseb	35
Slovenski odškodninski sklad	11
Kapitalski sklad pokojninsko invalidskega zavarovanja	15
Pooblaščenice investicijske družbe	14
Pravne osebe	25

Gibanje vrednosti delnice

Nominalna vrednost	10.000,00 SIT
Enotni tečaj vrednosti delnice na prvi dan trgovanja 6.4.1996 - kotacija C	3.574,00 SIT
Tržna vrednost na dan 31.12.1997	4.361,00 SIT
Tržna vrednost na dan 31.12.1998	7.299,00 SIT
Tržna vrednost na dan 30.6.1999	9.160,00 SIT
Knjigovodska vrednost na dan 31.12.1997	14.208,00 SIT
Knjigovodska vrednost na dan 31.12.1998	15.756,00 SIT

KONCERN MERCATOR 1998 V BESEDI

Če hočemo realno primerjavo poslovanja koncerna Mercator med letoma 1997 in 1998, moramo iz podatkov za leto 1997 izključiti vpliv prevrednotenja nekaterih osnovnih sredstev, kajti to prevrednotenje je v največji meri oblikovalo izgubo v letu 1997. Zato so v podatkih z oznako "primerljivi podatki 1997" upoštevani podatki, ki vsebinsko ustrezajo podatkom leta 1998. Le tako primerljivi podatki kažejo realno sliko obsega Mercatorjevih poslovnih in drugih aktivnosti v letu 1998.

Leto 1998 je bilo za Mercator prelomno leto. Sebi in javnostim smo morali dokazati, da smo sposobni uresničiti cilje, ki smo jih določili s poslovnim načrtom za to leto. Podatki o poslovanju in vrsta drugih podatkov, ki ilustrirajo obseg Mercatorjevih aktivnosti dokazujejo, da smo cilje dosegli. **Prihodek**, ustvarjen v koncernu v letu 1998 znaša nekaj manj kot 128, 5 milijard SIT in je za 6,1% višji kot v letu 1997. Najvišji delež prihodkov v koncernu je ustvarila trgovina, in sicer 86,6%. Sledijo ji industrija z 8,4%, kmetijstvo s 3,7%, gostinstvo in hotelirstvo z 0,5% in storitve z 0,6%.

V ustvarjenem **čistem dobičku** 1.481.412 tisoč SIT prednjači trgovina z 1.362.412 tisoč SIT, sledijo ji industrija s 119.889 tisoč SIT, kmetijstvo s 3.470 tisoč SIT in storitve s 14.112 tisoč SIT. Gostinstvo in hotelirstvo je leto 1998 končalo z rdečimi števkami v znesku 18.829 tisoč SIT.

Za **naložbe v novogradnjo trgovskih maloprodajnih objektov in njihovo prenavo** je bilo v letu 1998 porabljenih 8.643.822 tisoč SIT. V porabljenih sredstvih so s 63,2% deležem na prvem mestu nakupovalni centri in hipermarketi (Mercator center Koper - 2.299.533 tisoč SIT, hipermarket Maribor 452.482 tisoč SIT, hipermarket Ptuj 420.884 tisoč SIT, Mercator center Ljubljana 1.277.253 tisoč SIT, Mercator center Novo mesto 395.006 tisoč SIT in Mercator center Kranj 623.122 tisoč SIT.) Mercator center Koper že praznuje prvi rojstni dan, hipermarketa v Mariboru in Ptujju ga bosta proti koncu leta, Mercator center Ljubljana bo svoja vrata odprl konec avgusta, hitro za njim tudi Mercator center Novo mesto. V Kranju pa so v teku potrebni pripravljalni postopki. Za 4 nove samopostrežbe, zgrajene v letu 1998 in še 4 začete, ki bodo dokončane letos, je bilo porabljenih 480.793 tisoč SIT, za 56 v celoti prenovljenih in 44 delno moderniziranih maloprodajnih enot pa še 2.643.822 tisoč SIT. V letu 1998 smo zaradi nedonosnosti zaprli 51 maloprodajnih enot.

Novogradnje in modernizacija maloprodajnih enot so le del poti, po kateri je Mercator v letu 1998 začel krepiti svoj tržni delež v slovenski trgovini. Drugi del poti so **prevzemi zanimivih trgovskih družb**. V letu 1998 je bil uspešen prevzem družbe Klas iz Maribora, ki ga je opravila družba Mercator SVS. Hkrati pa so tekli postopki oziroma nakupi lastniških deležev v trgovskih družbah Emona

Merkur, Ljubljana, Loka, Škofja Loka, Goriška, Nova Gorica, Jestvina, Koper. Prezemni postopek družbe Emona Merkur je bil, zaradi nesoglasja vlade Republike Slovenije s prevzemom, prekinjen. Uspešno sta bila v letu 1999 končana prevzema družb Loka in Goriška, ki se bosta v tudi organizacijsko vključili v koncern Mercator. Za prevzeme oziroma nakupe lastniških deležev je Mercator v letu 1998 namenil 4,9 milijarde SIT.

Pomemben podatek, ki ilustrira uspešnost poslovanja so **sredstva akumulacije**, ki so bila v letu 1998 vir za skoraj 50% vseh naložb. Sredstva akumulacije - čisti dobiček, amortizacija in oblikovane rezervacije, so v letu 1998 znašala več kot 6,6 milijard SIT.

Posebna pozornost je v letu 1998 veljala **stroškom uprave in prodaje**. Če v podatkih za leto 1997 izključimo vpliv prevrednotenja sredstev (zaradi tega se je povečal strošek amortizacije), so se stroški uprave in prodaje v letu 1998 nominalno povečali za približno 5,4% in to predvsem na račun povečane amortizacije, kar je posledica investicijskih vlaganj in povečanja nekaterih amortizacijskih stopenj.

V primerjavi z letom 1997 se je **število zaposlenih** v koncernu v letu 1998 zmanjšalo za 5,9%. V letu 1997 je bilo v koncernu zaposlenih 8.082 delavcev, v letu 1998 pa 7.607. Leta 1998 ne gre meriti zgolj s števkami. Te so suhoparen odraz vseh poslovnih in drugih s poslom povezanih vzrokov in posledic. Slika uspešnosti je zanesljivo popolnejša in celovitejša, če ji dodamo človeško dimenzijo, ki je najpomembneje soustvarjala Mercator moje dežele. V letu 1998 se je Mercator odzval na številne humanitarne, kulturne in športne akcije nacionalnega pomena. Družbe v njegovem sestavu pa so prisluhnile mnogim tovrstnim lokalnim potrebam. V vseh javnostih je ugled Mercatorja v letu 1998 postopno, vendar prepričljivo rasel, njegovi cilji so postali vse bližji in razumljivejši notranji javnosti - zaposlenim. In prav njim in njihovi volji po spremembah gre skupaj z upravo zahvala za uspešno leto 1998, je med drugim v poročilu nadzornega sveta zapisal njegov predsednik Stanislav Valant.

Revizorja revizorske hiše Pricewaterhouse Coopers, d.d. sta svoje delo opravila in ga končala brez pripomb na Mercatorjeve računovodske izkaze.

Vesna Bleiweis

DRUŽBE V KONCERNU MERCATOR

31. 12. 1999

TRGOVINA

Poslovni sistem Mercator, d.d., Dunajska cesta 107,
1113 Ljubljana
Mercator SVS, d.d., Rogozniška 8, 2250 Ptuj
- Mercator Klas, d.d., Ptujška cesta 9, 2000 Maribor
Mercator Dolenjska, d.d., Livada 8, 8000 Novo mesto
Mercator Degro, d.d., Obala 144, 6320 Portorož
Trgoavto d.d., Pristaniška 40 a, 6000 Koper
Mercator Modna hiša, d.o.o., Partizanska 3-5,
2000 Maribor

INDUSTRIJA

Mercator Emba, d.d., Slovenčeva 21, 1000 Ljubljana
ETA, d.d., Kajuhova pot 4, 1240 Kamnik
Zmajčkov butik, d.d., Koprška 100, 1000 Ljubljana
Mesnine dežele Kranjske, d.o.o., Mesarska 1, 1000
Ljubljana
Pekarna Grosuplje, d.d., Gasilska 1, 1290 Grosuplje
Slosad, d.o.o., Bohova 1, 2311 Hoče pri Mariboru

KMETIJSTVO

Mercator Agrokombinat, d.o.o., Cesta krških žrtev 145,
8270 Krško
Mercator Kmetijsko gospodarstvo Kočevje, d.o.o.,
Kolodvorska 25, 1330 Kočevje
Mercator KŽK Kmetijstvo, Kranj, d.o.o., Begunjska 5,
4000 Kranj

GOSTINSTVO IN HOTELIRSTVO

Mercator Hotel Ilirija, d.o.o., Trg prekomorskih brigad
4, 1000 Ljubljana
Mercator Sremič, d.o.o., Trg Matije Gubca 3, 8270 Krško

STORITVE

Mercator Optima, d.o.o., Dunajska 105, 1000 Ljubljana

30. 6. 1999

TRGOVINA

Poslovni sistem Mercator, d.d., Dunajska cesta 107,
1113 Ljubljana
Mercator SVS, d.d., Rogozniška 8, 2250 Ptuj
- Mercator Klas, d.d., Ptujška cesta 9, 2000 Maribor
- Jelša, d.d., Aškerčev trg 3, 3240 Šmarje pri Jelšah
- Planika, d.d., Trg svobode 12, 2310 Slovenska Bistrica
Mercator Dolenjska, d.d., Livada 8, 8000 Novo mesto
Mercator Degro, d.d., Obala 144, 6320 Portorož
Goriška, d.d., Gregorčičeva 19, 5000 Nova Gorica
Mercator Gorenjska, d.d., Kidričeva 54, 4220 Škofja Loka
Trgoavto d.d., Pristaniška 40 a, 6000 Koper
Mercator Modna hiša, d.o.o., Partizanska 3-5,
2000 Maribor

INDUSTRIJA

Mercator Emba, d.d., Slovenčeva 21, 1000 Ljubljana
ETA, d.d., Kajuhova pot 4, 1240 Kamnik
Zmajčkov butik, d.d., Koprška 100, 1000 Ljubljana
Mesnine dežele Kranjske, d.d., Mesarska 1,
1000 Ljubljana
Pekarna Grosuplje, d.d., Gasilska 1, 1290 Grosuplje
Slosad, d.d., Bohova 1, 2311 Hoče pri Mariboru

KMETIJSTVO

Mercator Agrokombinat, d.o.o., Cesta krških žrtev 145,
8270 Krško
Mercator Kmetijsko gospodarstvo Kočevje, d.o.o.,
Kolodvorska 25, 1330 Kočevje
Mercator KŽK Kmetijstvo, Kranj, d.o.o., Begunjska 5,
4000 Kranj

GOSTINSTVO IN HOTELIRSTVO

Mercator Hotel Ilirija, d.o.o., Trg prekomorskih brigad
4, 1000 Ljubljana
Mercator Sremič, d.o.o., Trg Matije Gubca 3, 8270 Krško

STORITVE

Mercator Optima, d.o.o., Dunajska 105, 1000 Ljubljana

ZAHVALA PREDSEDNIKA MERCATORJEVE UPRAVE

Uvedba davka na dodano vrednost je bila predvsem za delavce maloprodajnih enot izjemno naporna delovna naloga, saj je bila povezana z inventurami skupaj z zahtevo, da oskrba prebivalstva nemoteno teče. Nič manj naporne niso bile strokovne naloge, ki jih je imela posebna projektna skupina, specializirana za davek na dodano vrednost.

Po poročilih, ki jih je uprava prejela iz posameznih trgovskih družb, so inventure potekale brez večjih težav, nemotena pa je bila tudi oskrba prebivalstva. Brez požrtvovalnosti in pripravljenosti vseh zaposlenih v maloprodajnih in po potrebi tudi drugih organizacijskih enotah ter v vodstvih družb, te zahtevne naloge ne bi opravili niti strokovno, niti pravočasno, niti v zadovoljstvo potrošnikov.

Vsem bi se rad zahvalil osebno, vendar je to praktično nemogoče, saj so bile v inventure in v druga opravila v zvezi z davkom, vprežene cele stotnije delavcev. Zato sem se odločil, da se vsem zahvalim v našem časopisu.

Za strokovno vodeno, učinkovito organizirano in vsestransko delovno pripravljenost se vsem, ki so kakorkoli sodelovali pri projektu "davek na dodano vrednost", iskreno zahvaljujem.

Zoran Janković

Ljubljana, 2.7.1999

Odločitev skupščine delniške družbe Loka - poslej ime Mercator Gorenjska

Skupščina delničarjev družbe Loka je 30. junija letos obravnavala tudi spremembo statuta družbe. Sprejela je sklep o spremembi firme. Družba se poslej imenuje Mercator Gorenjska, d.d. Delničarji so se odločili, da polovico dobička leta 1998, ki je znašal 233,6 milijonov tolarjev, namenijo za rezerve, polovica pa ostane nerazporejena. Poslovni sistem Mercator je 91% lastnik Mercator Gorenjske, po sklepu delničarjev pa sta novi članici nadzornega sveta družbe Jadranka Dakič, članica Mercatorjeve uprave in mag. Mateja Jesenek, direktorica Mercatorjevega marketinga.

Celotna Alpkomercova maloprodaja odslej postopno v Mercatorjevi franšizi

Tolmin, 2. julij 1999 - na sedežu družbe Alpkomerc v Mostu na Soči sta Mercator in Alpkomerc podpisala protokol o medsebojnem poslovnem sodelovanju v nabavi in prodaji blaga. Po sklenjenem protokolu bo Mercator dobavitelj za vse trgovske branže Alpkomerca. Celotna maloprodajna mreža, predvsem in najprej njen del, ki prodaja izdelke za dnevno oskrbo prebivalstva, se bo vključil v Mercatorjev franšizni sistem. Poslovni sistem Mercator je lastnik 20% delnic Alpkomerca.

Umik tožbe

Že skoraj pozabljena vrsta zapletov, ki so bili povezani z odpoklicem Mercatorjeve uprave v letu 1997, je te dni dobila končni epilog. Mercatorjevi delničarji, ki so se odločili tožiti tedanji nadzorni svet, češ da jim je z odpoklicem uprave povzročil škodo, so tožbo proti nadzornemu svetu umaknili.

Skupščina družbe Emona Merkur

Ljubljana, 22. junija 1999 - na 8. skupščini delničarjev družbe Emona Merkur je bil za člana nadzornega sveta družbe izvoljen član Mercatorjeve uprave Marjan Sedej.

Skupščine delničarjev se je udeležilo 87,87 vseh delniških glasov. Skupščino je vodil odvetnik Bojan Pečenko, ki je po ugotovitvi sklepčnosti skupščine predal besedo predsedniku uprave družbe Francu Rutarju. Ta je podal poročilo o poslovanju družbe v letu 1998.

Družba je v letu 1998 ustvarila 17,288 milijard prihodka, kar je za 2% več kot v letu 1997. Prihodki iz prodaje so bili 5% realno nižji kot v letu 1997. Čisti dobiček družbe znaša 165,954 milijonov tolarjev, kar je nekaj več od načrtovanega. Število zaposlenih v družbi se je znižalo za 58 delavcev, pri čemer se je prodaja na zaposlenega povečala za 3,98%. V preteklem

letu je družba investirala v prenovu oziroma novogradnjo maloprodajnih enot 637 milijonov tolarjev. Hrati s tem poročilom je predsednik Rutar poročal tudi o Mercatorjevem lastniškem deležu v Emoni Merkur. ta je 31.12.1998 znašal 19,83%.

K besedi se je priglasil tudi predsednik Mercatorjeve uprave Zoran Janković. Po zapletih na skupščini delničarjev družbe Emona Merkur februarja letos, sta obe strani spoznali, da je treba ustvarjalno energijo usmeriti v posel in ne v "kdo bo koga". Tako sta družbi sklenili nadaljevati konstruktivni dialog in rezultat tega je, da Mercator podprl vse sklepe, ki jih je uprava oziroma nadzorni svet Emone Merkur predlagal skupščini delničarjev (najpomembnejši je sklep o delitvi dobička). Iz dobička, ustvarjenega v preteklih letih, bodo delničarji Emone Merkur, vpisani v delniško knjigo pri Klirinško depotni družbi na dan 22.6.1999, dobili dividendo v višini 350 tolarjev na delnico.

Franc Rutar (levo) in Zoran Janković pred sejo skupščine

V dosedanjo vsebino nadaljnega strateškega sodelovanja, predvsem na nabavnem trgu, sta družbi vključili tudi umik medsebojnih tožb, ki izvirajo iz zapleta na februarski skupščini, status družbe Emona Merkur in njene blagovne znamke ter njen postopen prehod na Mercatorjeve poslovne in druge standarde.

Mercator center Ljubljana pred koncem avgusta, kmalu nato še Mercator center Novo mesto

V strokovnih službah obvladujoče družbe pospešeno potekajo priprave na otvoritev Mercator centra Ljubljana, ki bo, če ne bo kakšnih resnejših zapletov, odprt 26. avgusta letos. Gre predvsem za testiranje, izbiranje in treniranje bodočih kadrov. Mrzlične so tudi že priprave na "polnitev" novega centra.

Časovno zelo blizu odprtja ljubljanskega centra paje načrtovana tudi otvoritev Mercator centra Novo mesto.

Nove družbe v Mercator SVS

Družba Mercator SVS je uspešno zaključila še dva prevzema. Prevladujoč lastniški delež ima še v dveh štajerskih trgovskih podjetjih Planiki iz Slovenske Bistrice in Jelši iz Šmarij pri Jelšah. Z nakupom dela trgovsko poslovnega centra v Murski Soboti pa je še okrepila svoj vpliv. Do sedaj je imela družba Mercator SVS v Murski Soboti le nekoliko večjo samopostrežbo.

Knjižni prvenec člana Mercatorjeve uprave

Ljubljana, 1. julij 1999 - v Domu slovenskega gospodarstva je bila predstavitev knjižnega prvenca člana Mercatorjeve uprave Aleša Čerina. "Vsi moji predsedniki" so živahna, dokumentarno in doživljajsko izbrušena pripoved avtorja o eminentnih in manj znanih imenih slovenskega gospodarstva in politike, s katerimi je poklicno in osebnostno zorel.

Avtor opisuje štiri svoja delovna obdobja, med njimi je eno posvečeno tudi Mercatorju in sodelovanju z Miranom Goslarjem.

Aleš Čerin

MOJA LETA V MERCATORJU

Miran Goslar, dolgoletni Mercatorjev generalni direktor in predsednik uprave je prišel v Mercator natančno 2. aprila 1975 in v njem ostal prvi mož do 30. septembra 1993. Bil je ključna osebnost v nekaj prelomnih obdobjih, ki so zaznamovala Mercatorjev razvoj. Mercatorja ni zamajal zakon o združenem delu, ni ga razkosala privatizacija in ni ga sesulo leto 1997.

Kako vidi Mercator in sebe v njem, je bila rdeča nit pogovora.

Generalnemu direktorju Adiju Ostercu se je iztekel zadnji mandat po več kot 20 letih vodenja podjetja. Miran Goslar se svojega prihoda v Mercator natančno spominja.

"Takrat je generalnega direktorja imenoval delavski svet. Zasedal je v kavarni Nebotičnik. Bil sem edini kandidat. Med sejo delavskega sveta sem sedel v barski loži in čakal odločitev. V mislih sem sestavljal svoj prvi nagovor v Mercatorju. Mercator sem poznal kot poslovno uspešno podjetje, vendar mi je vseskozi udarjala na dan njegova slabost. Bil je vsebinska in organizacijska zlepljenka in moj cilj je bil Mercator organizacijsko in predvsem poslovno učvrstiti, ga narediti močnejšega in transparentnejšega. To sem povedal v svojem nastopnem govoru. Takrat sem se mnogim zameril, ker so to razumeli kot kritiko Mercatorja in pričakovali so radikalne spremembe. Jaz pa sem imel v načrtu le izvedbo ideje, ki ji danes pravijo poenotenje poslovne politike in funkcij ter ekonomija obsega."

Sta se s predhodnikom, ki je v Mercatorju ostal še dve leti po vašem prihodu, ujela?

"Adi Osterc je bil še dve leti po mojem prihodu v Mercator svetovalec. Adi je vedel, kje tiči razlog za njegove omejene možnosti ponovnega imenovanja, oba pa sva tudi vedela, da jaz ne kandidiram zato, da bi ga spodnesel. Bil je izjemno korekten in se v moje načrte glede sprememb v Mercatorju ni spuščal. Nemalo pa sem bil presenečen, ko se je delu v Mercatorju kako leto po mojem prihodu odrekel njegov in moj namestnik Janez Rozman, resnično odlični poznavalec funkcioniranja trgovine. Svojo odločitev za odhod v pokoj je utemeljil z dejstvom, da mojega tempa dela ne zmore. Osterc in Rozman sta bila sooblikovalca in graditelja Mercatorja in njuna zapuščina je bila poslovno uspešna, vendar je bilo za povečanje učinkovitosti že takrat velikega Mercatorja treba storiti še druge korake. Predvsem na področju investicij in financ, ker je bil velik Mercatorjev finančni potencial razdrobljen, razparceliziran in pogosto neekonomično trošen."

Zakaj ste kandidirali v Mercatorju in ne na primer v tedanji Emoni, ki je bila takrat "špica" slovenske trgovine?

"Moj povratek v gospodarstvo, čeprav sem si ga stalno želel, je bil posledica dejstva, da me tedanji ortodoksni partijski politiki februarja 1975 "odslovili" iz republiškega izvršnega sveta kot prevelikega liberalca. Moram priznati, da sem si pravzaprav želel zaposlitve v Emoni, toda med nekaj alternativami, ki so se mi nudile tudi v gradbeništvu so me vabili, sem se končno odločil za Mercator. Vinko Hafner mi je to svetoval.

Takrat je Emono vodil Franc Nebec. Bila je veliko bolj čvrsto notranje organizirana z veliko bolj enotno notranjo politiko kot Mercator. Mercator je vsem podjetjem, ki so se vanj združevala, pustil praktično vso svobodo in je bil zato za povezovanje veliko sprejemljivejši. To je bilo v zavesti vodilnih ljudi pomembno zagotovilo, da bodo še naprej lahko vodili avtarkično politiko, čeprav pod Mercatorjevo marelo. Emona je v očeh politike in javnosti veljala za elitno podjetje. Priznati moram, da so večne primerjave z njo in kar pogosta oznaka "Mercator je kmečka firma" spodbujale tudi moj, z osebno prestižnostjo obarvan cilj, postaviti Mercator, ki bo presegel Emono."

In začetek?

"Dejansko z največjo neumnostjo, ki si jo je v sedemdesetih letih privoščila država - z zakonom o združenem delu. Ta Mercatorju v organizacijskem smislu sicer ni povzročil večjih šokov, saj so bila podjetja oziroma samostojne poslovne enote praktično že tozdi. Vsebina zakona o združenem delu je dala krila samozadostnosti, egoizmu in moč odločanja o pomembnih stvareh v roke tudi zelo ozko razmišljujočih ljudi. Bil je, tako sem javno izjavil, narobe svet. Odločanje o vseh odločilnih funkcijah v integriranem podjetju je bilo v tozdih, torej na najnižji organizacijski ravni. Če si hotel izpeljati neko zadevo na ravni integriranega podjetja, si moral najprej izboriti soglasje vseh organizacijsko nižjih centrov moči. Če si hotel nekaj doseči za rast podjetja - pri tem mislim na Mercator kot celoto, je

bilo treba imeti rokavice in potrpljenje za prepričevanje, argumentiranje in usmerjanje."

Ste si takrat nabrali izkušnje za vse poznejše, enako pomembne odločitve v Mercatorju? Bili ste namreč mojster kompromisov.

"Zaradi tega je Mercator lahko rasel v več smereh. V letih 1975 - 1980 je bil val združitev novih podjetij v Mercator največji in če se prav spomnim, smo v tem obdobju po velikosti začeli presegati Emono. Vendar znotraj Mercatorja prave čvrstine ni bilo čutiti, vse je delovalo nekako vodeno, in če smo hoteli z velikostjo vzporedno graditi tudi notranjo čvrstost in poslovno učinkovitost, je bilo treba nekatere zadeve odločno spremeniti in jih opredeliti kot skupne in obvezne za vse, ki so že bili in bi še hoteli pod Mercatorjevo streho."

Ste zato leta 1982 na Mercatorjevi partijski konferenci promovirali "sedem stebrov soda"?

"Da. Mislim, da smo osnove zanje postavili že prej v nekem samoupravnem aktu, s katerim smo uzakonili sedem stebrov: skupno določanje in izvajanje poslovne politike, skupno uresničevanje razvojnih investicij z združevanjem sredstev, skupno opravljanje bančno-kreditnih poslov, skupno zunanjetrgovinsko dejavnost, skupno in enotno elektronsko obdelavo podatkov, enotno celostno podobo ter medsebojno solidarnost. Teh sedem stebrov je dolgo predstavljalo okostje Mercatorjeve poslovne filozofije in strategije. Moram reči, da je bilo njihovo temeljenje naporno delo. Takrat se je zanje neposredno z referendumom odločalo skoraj 12.000 zaposlenih v Mercatorju. Politična promocija je bila sestavni del tedanjih ritualov."

Je bilo potem lažje graditi čvrstejši Mercator?

"Po eni strani da, saj so se zaradi tega zmanjšale želje za članstvo v Mercatorju, po drugi strani pa je bilo treba še precej spremeniti v glavah Mercatorjevih vodilnih ljudi. Samozadostnost je v tozdi obvladovala in prevladovala. V mnogih svojih govorih in nagovorih ob različnih priložnostih sem jo šibal in poudarjal, da smo v prvi vrsti Mercator in da je uresničevanje politike, vsebovane v sedmih stebrih "conditio sine qua non" za Mercatorjev učinkovitejši razvoj in poslovni rezultat.

Osebnost sem se v Mercatorju največ ukvarjal s financami in njihovim upravljanjem. Zato sem bil prav na področju financ in njihovem združevanju za skupne, predvsem naložbene namene, najbolj agresiven in nepopustljiv. Kom-

promisen sem bil le toliko, da se je uveljavilo načelo, da mora vsak, ki sredstva združuje, iz tega skupnega žaklja v najmanj petih letih nekaj dobiti. To načelo smo potem prevedli v jezik planskih dokumentov in vsak je od tega imel toliko, kolikor je bil v svojih lastnih načrtih ambiciozen in kolikor so mu zraven dopuščali še drugi investicijski viri. Ker je bilo v tem načelu tudi nekaj solidarnosti, so tako do novih objektov prišli vsi, tudi podeže-lje. Po mojem mnenju sta prav finančni steber in steber združevanja sredstev za naložbe zrasla najvišje. Zlasti skupna elektronska obdelava podatkov oziroma skupni informacijski sistem pa najmanj."

Na čletošnjem Dnevu Mercatorja - Miran Goslar podeljuje medalje

Velikost je bila Mercatorjeva značilnost, kakovost storitve manj in tudi z dohodkovno stranjo niste bili preveč zadovoljni.

"Velikost ni bila prav dober generator kakovosti. V tistem času pa tudi potrošniki še ne. Mercator je že med leti 1975 in 1985 združeval sedanje Mercatorjevo jedro trgovskih, industrijskih, kmetijskih in storitvenih podjetij. Karkoli se je kot posledica ekonomske politike države pokazalo v posamezni dejavnosti, se je odrazilo tudi v Mercatorju. Če je ta "bremzala" trgovino s tretmajem razdeljevalca dobrin in jo prisilila v potrošniku prijazne cene s predpisovanjem in omejevanjem marž, in prepovedovanjem naložb, je bila načeta njena substanca; če se je vtaknila v živilsko predelovalno in drugo industrijo, je povzročala kolapse pri njej; če se je lotila kmetijstva se je ogenj zanetil v tej dejavnosti. Vse to se je v Mercatorju poznalo na dohodkovni plati. Hkrati s tem pa je bila premalo izpostavljena odgovornost za stroškovno plat poslovanja. Zame je bila ta vedno pomembnejša od sistemskih vplivov na poslovanje. Med stroške sem na prvo mesto uvrščal plače. Mnogi so omejevanje rasti plač karikirali kot mojo osebno "uhrnijo" in tudi mojo, za direktorja tako velikega podjetja razmeroma skromno plačo, so razglašali za lažno skromnost. Prav ti pa so si rezali največji kos plačne pogače. Socialna varnost zaposlenih je bila v Mercatorju na izjemno visoki ravni. Mercator je tako na poslovnem kot na socialnem področju mnogokrat odigral vlogo blažilca učinkov državne politike. Toda, taki časi so bili in preživeti smo jih morali."

V konglomeratu dejavnosti, interesov in osebnosti je prihajalo tudi do odkritih in prikritih napetosti...

"Prej ste omenili, da sem znan po kompromisarstvu. V sklepanje kompromisov nisem šel nikoli z negativno konotacijo. Vedno sem jih jemal kot stopnico za naslednji korak, ki bo pripeljal do končnega cilja. Mnogi moji sodelavci so to ocenjevali kot slabost, ki zavira hitre in učinkovite spremembe. Moje vodilo je bilo: vse, kar se izsili z močjo ukazovanja in ne doseže z močjo argumentov, stoji na trhlih nogah in se ob prvi priložnosti podre. Tako sem deloval tudi takrat, ko so se posamični interesi znotraj Mercatorja križali v taki meri, da je bil ogrožen skupni cilj. V nekaterih situacijah se je pokazalo, ali imam opraviti s hudobnimi in neumnimi, za vsako ceno rušilnimi ljudmi. Te kategorije ljudi ne prepriča nič. Žal sem imel v Mercatorju opraviti tudi s takimi, sicer zelo redkimi sodelavci. Moj pristop k ljudem je bil zelo preprost - ljudje so takšni, kakršni so. In tako sem jih vedno jemal, v kar največji meri sem skušal upoštevati njihove argumente, njihovo videnje stvari, njihov položaj v okolju. Zaradi preglednosti nad situacijo v posameznih sredinah, sem lahko odmerjal tudi svoje ravnanje. Vedno je bil zame pomemben le cilj, čeprav je bilo potrebnega veliko časa in naporov. Zato je do najostrejših zaostritev prišlo le redko."

Motivi in cilji združevanja s sozdom KIT - Kmetijstvo Industrija Trgovina konec leta 1985 ?

"Mnogi v ozadju te združitve vidijo politični pritisk, saj je bilo med leti 1980-1985 v gospodarstvu še veliko politike.

Pa je v našem primeru ni bilo. Predsednik uprave KIT-a Tone Mastnak je ponudil, da bi Mercator preko sozda KIT vlagal v njihovo kmetijsko proizvodnjo. V Mercatorju smo menili drugače - vlagali bomo neposredno v posamezno podjetje v sestavu KIT-a in si tako zagotovili trgovini potrebne resurse. O tem se nismo mogli sporazumeti. Pobuda za združitev je prišla ponovno s strani vodstva sozda KIT. Cilj je bil razmeroma preprost: znotraj združenega gospodarskega sistema vzpostaviti verigo od primarne kmetijske proizvodnje do trgovine, podprto z močno interno banko. Od pobude do

"Ne pozabimo pa na nobenem delovnem mestu, pri nobeni akciji, ki se je lotimo, da je naša družbena funkcija čim večje zadovoljstvo naših kupcev. Kaj potrošniki o nas mislijo, kako so zadovoljni z nami, kaj predlagajo, česa pogrešajo, to mora biti naša velika skrb. Ne zadovoljujmo se s pov-prečnostjo, pač pa težimo h kvaliteti, čim boljši postrežbi, še večji prijaznosti." (Miran Goslar v novoletni poslanici decembra 1975).

veličastnega referendumu je minilo več kot dobro leto dni. Na glasovalna mesta smo v dveh dneh spravili več kot 20.000 ljudi. SOZD KIT je bil še bolj heterogena združba kot Mercator. V njej so prevladovali kmetijski, trgovine je bilo malo, med proizvodnimi podjetji pa so bile Ljubljanske mlekarne, Oljarica in Agromehanika najmočnejša podjetja. Res smo s to združitvijo postali daleč največje integrirano podjetje v Sloveniji in se hkrati

povzpeli na vrh tudi v jugoslovanskem merilu, kar mi je sicer imponiralo, po drugi strani pa sem se zavedal, da združitev prinaša še več heterogenosti, še več navskrižnih interesov. Nekoliko pa sem bil zaskrbljen tudi zaradi tega, ker se je na začetku delovanja združenega sozda zrahljal tudi sam Mercator."

Kako veliki smo torej že bili?

"Mercator je v nov sozd vstopil z 29 podjetji, ki so imela v svojem sestavu 54 tozdov ter s svojo interno banko. S 13.800 zaposlenimi in s 4.800 kmeti. KIT pa je štel 23 podjetij, večinoma kmetijskih zadrug, ki so imela 37 temeljnih organizacij združenega dela, imel je svojo interno banko, 5.300 zaposlenih in približno enako število kmetov. Najmanj komedij je bilo z združitvijo internih bank. Vse ostalo pa smo nekoliko organizacijsko spremenjeno spravili v 48 podjetij in kmetijskih zadrug s 87 tozdi ali drugimi takrat veljavnimi organizacijskimi oblikami. Merjeno po fizičnih kazalcih, kot so število pravnih oseb, deleži v slovenski kmetijski proizvodnji, agroživilski predelavi in trgovini, smo bili takrat največji. Pri dobičku pa se je poznalo predvsem dejstvo, da smo heterogeni in da je vsaka dejavnost gospodarila pod bolj ali manj sistemsko določenimi pogoji."

Dvakrat ste bili kandidat za Kraigherjevo nagrado, takratno najvišjo nagrado za gospodarstvenike. Dobili ste jo v drugem poskusu leta 1986, po združitvi sozdov.

"Kar zadeva to veliko nagrado, moram reči, da sem je bil vesel. Kaj je botrovalo temu, da prva kandidatura tri leta prej ni "šla skozi", lahko le domnevam. Mislim pa, da je bilo v ozadju tudi nekaj politike, ki ni pozabila mojega liberalizma. Čeprav je minilo že deset in več let, sem bil kot zagovornik stroke pred politiko, voluntarizmom in demagogijo, z negativno politično oceno še dolgo zaznamovan. Sicer pa je bilo menda pravilo, da se je vsaka kandidatura, ki je bila vsaj malo "spotikljiva", morala ponoviti. Ob podelitvi nagrade sem se zahvalil v imenu nagrajencev. V tisti zahvali sem bil kar precej jedek na račun politike, ki je direktorje označevala s tehnokrati in podobnimi negativnimi oznakami in jih tako ali drugače izpostavljala v negativnem smislu. Mnogi so me potem spraševali, kako

"Vsaj na nekaterih delih naše notranje organiziranosti nam manjka zresnitve in se moramo spustiti v odločno borbo proti egoizmu v naših lastnih vrstah in proti samozaverovanosti, ki je neverjetno prisotna. Bolj kot uspehom, se moramo posvetiti našim notranjih slabostim in jih odpraviti.

Odločilna je disciplina: delovna disciplina, v kateri bomo morali najti vsa sredstva, da jo povečamo; samoupravna disciplina v sistemu dogovarjanja in zlasti v izvrševanju tega, kar se dogovorimo; poslovno komercialna disciplina. Prepričan sem, da bomo v letu 1980 v tej smeri naredili pomembne korake, da naša organizacija ne bo samo velika, ampak tudi kvalitetna." (Miran Goslar v novoletnem voščilu decembra 1979).

sem si upal. Nagrade nisem jemal kot osebnega priznanja - bila je priznanje vsem, ki so pred mano in z mano gradili Mercator. Samo žirijo pa je verjetno fascinirala uspešna izvedba združitve sozdov Mercator in KIT. Denarno nagrado sem podaril slepim in slabovidnim."

Kako ste vodili največje podjetje v Sloveniji?

"Toda verjemite, bolj kot kakšne imaginarne afirmacije si direktorji želimo konca moči administrativnega voluntarizma, sistemskih predsodkov in logike neznanja, ki očitno še vedno v tolikšni meri obvladujejo najpomembnejše politične in ekonomske odločitve, da ne morejo prodreti predlogi mnogih ekonomistov strokovnjakov, kar naj bi nas izvleklo iz blokade obstoječe gospodarske strukture in dogmatske miselnosti." (Miran Goslar v zahvali ob podelitvi Kraigherjeve nagrade 6. januarja 1986).

"Na to ne morem povsem neposredno odgovoriti. Treba je zadeve gledati v kontekstu obdobja, od leta 1986 do leta 1990 in izbire modela privatizacije leta 1993. Že v prvem letu po združitvi se je marsikaj pokazalo kot dobra poteza. predvsem na področju financ. Takratna interna banka je koncentrirano upravljala z velikimi sredstvi, kar je bilo v času hitro rastoče inflacije izredno pomembno, hkrati je preko Kluba Mercator s stimulativnim varčevanjem zbirala velika likvidnostna sredstva naših zaposlenih in številnih drugih občanov. Manj uspešni smo bili na področju ostalih nekaterih drugih stebrov. Spet moram reči, da je bil razlog v heterogenosti. V sozdu sta se srečali dve filozofiji - Mercatorjeva, pretežno trgovsko usmerjena, in KITOVA - usmerjena pretežno v primarno kmetijsko proizvodnjo in predelavo. Čemu pri razvojnih naložbah dati prednost, je bila večna dilema, večni kamen spotike. Vsak je bil obremenjen s svojo zgodovino, s svojo pomembnostjo in s svojimi apetiti. In ker smo bili še vedno tozdrovsko organizirani, je bil strahoten napor vseh 100 in več direktorjev z vodilnimi štabi napeljati na skupne kolesnice. Spominjam se mučnih razprav s posamezniki, nekaterih nizkih udarcev, obljub s figami v žepu in kratkovidnostjo pred vsako, za skupno dobro pomembno odločitvijo. Spominjam pa se tudi ustvarjalnega sodelovanja, iskrenih podpor sodelavcev. Iz tega obdobja imam kar nekaj grenkih spominov na ljudi, ki so delovali sebično, pa tudi na ljudi, ki so dali vse od sebe, da bi vsi stebri tudi v še enkrat večjem Mercatorju enako hitro rasli. Pri vlogi, ki sem jo odigral v času mojega "bivanja" v Mercatorju, mi je morda res pomagalo, da znam svoje misli in spoznanja jasno in prepričevalno izraziti in mnogim je šele po kakšnem mojem priložnostnem ali tradicionalnem nastopu postalo jasno, da sem pripravljen na odprt, argumentiran dialog, da pa od dogovorjenih skupnih zadev ne bom odstopil tudi za ceno izstopov iz Mercatorja."

Zakon o podjetjih, takoimenovani Markovičev zakon, je leta 1989 dokončno pokopal ostanke zakona o združenem delu. Leta 1990 se je rodil Poslovni sistem Mercator, delniška družba. Začela se je privatizacija, ki smo jo končali po slovenski zakonodaji leta 1995 z vpisom v sodni register.

"Bil je skrajni čas, da je država, takrat še Jugoslavija, pometla z vso škodljivostjo tozdrovstva. Takratni zakon o podjetjih je odprl možnosti, da se organiziramo kot holding. To je bilo možno tudi z neodplačnimi prenosi kapitala članic sozda na družbo mater in od nje nazaj kot kapitalski vložek družbe matere na družbe hčere - članice. Zadostiti prvič zakonskim določbam in drugič interesom članic sistema, mi je vzelo ogromno energije. Strpnost v postopnosti izvedbe je bila v tej situaciji edina racionalna rešitev, če smo hoteli Mercator obdržati skupaj. Ta sprememba je zahtevala od vpletenih popolno spremembo miselnosti, popolen zasuk od samoupravljanja in družbene lastnine h kapitalu in njegovim prepoznavnim lastnikom. Tudi za mnoge vodilne ljudi v Mercatorju je bil to izjemno naporen proces, ki je nemalokrat izzval emocije, hkrati pa do konca razgalil škodo, ki jo je naredilo tozdrovstvo. Takrat sem široko odprl vrata vsem članicam sozda za izstop. Pojdimo narazen, če nismo za skupaj, vendar s čistimi medsebojnimi računi in v prijateljskih odnosih. Na to možnost je iz vrst nekdanjega sestava Mercatorja startala delovna organizacija Mercator Nanos, iz vrst nekdanjega KIT-a pa Lju-bljanske mlekarnarne. Če sem pri Ljubljanskih mlekarnah še videl utemeljen razlog za izstop, ga pri Nanosu nisem. Z Ljubljanskimi mlekarnami smo se razšli, Nanos pa se je kasneje premislil in naknadno podpisal pogodbo o ustanovitvi Poslovnega sistema Mercator, delniške družbe. Članstvo v Poslovnem sistemu Mercator je tako praktično ostalo nespremenjeno.

Opravili smo potrebne kapitalne transakcije in začeli delovati kot holding, v katerem je obvladujoča družba - mati lastnica vseh družb - hčera."

"Ne moremo dovoliti, da bi politiko blagovnih tokov samovoljno krojili komercialisti v tozdrovih in še manj poslovodje naših prodajnih enot, čeprav se to navadno opravičuje s potrebo t.i." boljše založenosti, briskira pa se naše obveznosti iz dolgoročnih naložb, angažirajo se dodatna obratna sredstva, diskriminirajo se domači proizvajalci....

... Eden najtrših orehov naših notranjih težav, ki nam zavira hitrejše rast blagovnih tokov, še posebej pa povzroča konflikte med posameznimi članicami sozda, je neizvedena delitev dela in specializacija podjetij na debelo in njihovo prepočasno prilagajanje potrebam maloprodaje....

.... Naša dosedanja praksa strpnega, argumentiranega usklajevanja interesov je porok, da bomo težave, ki jih ni malo, znali sproti tudi v bodoče razreševati in se izogibati nepotrebni zaostritvam, zlasti pa egoizmu in zaprtosti, ki se ne zna povzpeti nad svoje ozko obzorje. "(Miran Goslar ob promociji "Sedmih stebrov sozda" na partijski konferenci 16. decembra 1982).

Slovenska osamosvojitve, slovenski zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij z dopolnitvami v letu 1993, po katerem so kapitalske povezave po Markovičevem zakonu naj bi bile nične... najprej ste nad to odločitvijo osupnili, potem pa se je pokazala vaša odločnost, da greste do konca. Na Ustavno sodišče.

"Po slovenski osamosvojitvi je bilo nekako modno rušiti večino tistega, kar je imelo vonj po stari državi. Tako so nastale tudi dopolnitve zakona o lastninski preobrazbi podjetij. Še posebej nas je prizadel takoimenovani Rejčev amandma o ničnosti prenosov družbenega kapitala. Za nas bi to pomenilo najprej vse postaviti v prvotno, to je začetno stanje leta 1990 in znova na trnjevo pot do soglasja v bistvu o tem, ali Mercator ostane skupaj, ali pa se bo razletel. Edina pot je bila zahteva za presojo ustavnosti. Spominjam se, kako je nastala vsebina našega ugovora. Neko popoldne sem tuhtal v svoji pisarni. Prijel sem za pero in začel pisati vlogo na Ustavno sodišče. Trdil sem, da v Mercatorjevem primeru ne gre za odtujevanje družbenega kapitala, da gre le za njegov prenos, za spremembo njegove "lokacije". Če je bil prej evidentiran pri posameznih družbah oziroma podjetjih, je bil s privatizacijo po Markovičevem zakonu prenešen le na višji organizacijski nivo - na holding Mercator in hkrati evidentiran kot njegov kapitalski vložek v družbe - hčere. Poleg tega pa je slovenski zakon uveljavil razveljavitev za nazaj, kar je skregano s pravno stroko. Ustavno sodišče je s petimi glasovi proti štirim dalo prav Mercatorju in razveljavilo ta dva razvpita in krivična člena. To je bilo veliko olajšanje in zadoščenje za naše skupno delo."

Bili ste "oče" Mercatorjeve certifikatske privatizacije.

"V nekem smislu res. Projekt Mercatorjeve privatizacije je bil po obsegu kapitala, ki se je lastnil, največji v srednji Evropi. Pri privatizaciji mi je šlo predvsem za to, da bo izpeljana do skrajnosti pošteno v dveh smereh - da ne bo oškodovanja družbenega kapitala in da ne bodo oškodovani zaposleni v Mercatorju. Hkrati pa, da ne bomo med možnimi modeli privatizacije izbrali tistega, da bi morali odplačevati kapital državi. Bolj ko smo se poglobljali v vse možne simulacije situacij, posledic in dejstev, bolj nam je bilo jasno, da je za Mercator najprimernejša javna prodaja delnic. Tako smo se tudi privatizirali."

Upokojili ste se leta 1993, do leta 1997 pa ostali predsednik Mercatorjevega nadzornega sveta.

"Vodenje nadzornega sveta sem vzel kot čast in hkrati kot dolžnost. Mislil sem, da bo nadzorni svet pod mojim vodstvom lahko dobra opora upravi, ko bo uveljavljala novo poslovno filozofijo in strategijo podjetja. To smo ji v njenem začetnem obdobju tudi nesporno bili. Konec leta 1996 so se med stališči in pogledi uprave in nadzornega sveta pokazale prve razpoke. Izvirale so iz primerjav dejanskega stanja, ki so ga kazale številke, in iz olepšanih pripovedi o

"Edino vodilo izhodišč, tudi moje osebno in mojih sodelavcev je, da pripeljemo naše delavce do lastništva sistema. Ni nobenih osebnih in tudi ne menedžerskih ambicij. Ljudem naj ostane to, kar so ustvarili. Gre za problem dvomov in od tod zahteve po različnih alternativah. Samo dve sta: ali svoj privatizacijski program ali pa pismo državi z vsebino tukaj smo, tvoji smo. Mercator ne bo razpadel, saj je že kapitalsko povezan, je holding s 100 in 51% lastništvom podjetij. V skupni zgodovini smo dosegli neverjetne stvari, zato poskusimo biti tudi tu konstruktivni. Stvari se spreminjajo, zakonodajalec več ne ve, kaj bi, vrsta emisarjev in razlag lastninskega zakona, da to in to ni bilo tako mišljeno kot je zapisano... ustvarja se blodnjak dodatnih osebno zaznamovanih razlag in temu ne smemo podleči." (Miran Goslar na seji upravnega odbora marca 1993, ko se je odločalo o načinu Mercatorjeve privatizacije).

njih. Ob rezultatih leta 1996, sredi maja 1997 in nekoliko kasneje še ob polletnih rezultatih leta 1997, so bili naši pogledi že diametralno nasprotni. O dušljivi klimi in o skoraj nevzdržnih odnosih med upravo koncerna in upravami družb in o neenotnosti med samimi člani uprave, so prvi spregovorili člani nadzornega sveta iz vrst zaposlenih. Takrat je odlično analizo klime v Mercatorju podal član nadzornega sveta dr. Niko Toš. Prvič smo se na nadzornem svetu srečali z drugačnimi, rekel bi, sociološko ovrednotenimi dejstvi kot jih je navajala uprava. To je bilo obdobje mojih najhujših osebnih in strokovnih preizkušenj. Nisem bil vpleten le kot predsednik nadzornega sveta, bil sem vpleten kot človek, ki si je svojega naslednika za vodenje Mercatorja izbral sam. Torej je bila moja odgovornost dvakratna. Ob predlaganju Kazimirja Živka Pregla za predsednika Mercatorjeve uprave, sem bil prepričan, da bo kot človek s strokovnimi in političnimi izkušnjami ter svetovljanskostjo obvladal Mercator in bo svojo vizijo tudi udejanil. Žal se to ni zgodilo in zato prevzemam nase tudi del odgovornosti. Veliko sem in še premišlujem o tem. Spoznanja? Na silo se ne da ničesar doseči. Zlasti ne, če so poteze zaupane ljudem, ki idej, čeprav dobrih, operativno, dosledno in s potrebno verodostojnostjo ter subtilnostjo ne izpeljejo. Še danes mi ni jasno, kako je Pregl s svojim delovanjem lahko sprožil toliko notranjega nezadovoljstva in napetosti. Enostavno mi ni jasno, kaj je vodilo tedanjo upravo in kako je delovala, da so bili učinki v medsebojnih odnosih rušilni, da so se prikrojevali poslovni izidi, trošilo se je na veliko, itd. Sicer pa je bilo o tem že veliko napisanega in dokumentiranega. Uprava je izgubila verodostojnost in zaupanje pri svojih, Mercatorjevih ljudeh. Res je bil odpoklic uprave julija 1997 medijski dogodek, vendar pa je potem žehta preko vseh možnih medijev, ki jo je spodbudil Pregl, povzročila predvsem Mercatorjevega nadzornega sveta.

torju veliko škodo. Moram reči, da je bilo leto 1997 zame-eno najhujših let v moji karieri. Privatizacija je bila strok-ovno zahteven in strateško pomemben, po človeški plati pa silno občutljiv proces, vendar mi ni požrla pol toliko živcev kot predsednikovanje nadzornemu svetu v letu 1997. Moram reči, da sem vztrajal do konca, predvsem zaradi teže argumentov, ki so nedvoumno kazali, da gre Mercator v slepo ulico in zaradi podpore večine članov nadzornega sveta. Tej veliki osebni preiskušnji bi se bil lahko izognil, saj nisem imel nobenih osebnih interesov. Tako bi ohranil svoj mir. Toda nisem te vrste oportunist. Poleg vrste argu-mentov, ki so upravičevali odstavitev Preglove uprave, sem se čutil nekako zavezanega do mnogih svojih zvestih sode-lavcev kot Stanka Brodnjaka, Marjana Sedeja, Aleša Čeri-na, Borisa Požarja, Bruna Miklavca, Franca Prvinšak, ki so z menoj ustvarjali Mercator. Preprosto jih nisem mogel razočarati in jih pustiti na cedilu. Po skoraj dveh letih sem vesel, da se je Mercator vrnil h kupcem, vrnil k poslom in svojemu poslanstvu."

Nadzorni svet, ki ste mu predsedovali je imenoval Zora-na Jankovića za predsednika Mercatorjeve uprave. Jank-ović je bil član nadzornega sveta, ki je do zadnjega zago-varjal upravo, znano pa je, da se tudi vidva sredi osemde-setih let nista razšla ravno v najboljših odnosih.

"Pred in po imenovanju članov uprave pod vodstvom Jankovića sem bil v skrbeh. Slabe izkušnje pri izbiri kadrov - te sem imel večkrat, so me svarile. Jankovića sem poznal iz Investe, kjer je pokazal veliko podjetnost, poslovno in-ventivnost, drznost in organizacijske sposobnosti. O na-jinem takratnem sporu kroži več zgodb. Povod za takratni odhod Jankovića iz Investe je bila njegova prizadetost, ker sem ob izbiri med dvema kandidatom za direktorja zdru-žene Mercator Investe, ki nastale iz Investe in Inženiringa sozda KIT, dal prednost njegovemu konkurentu, predvsem zato, da bi uspel referendum. Tudi to je bila ena mojih te-danjih kadrovskih napak, saj smo prav tega direktorja no-rali kasneje odstaviti, ker je novo združeno Investo temeljito zavozil.

To pot sem se pred imenovanjem uprave posvetoval s celo vrsto Mercatorjevih vodilnih ljudi. Bilo je očitno, da večina zahteva spremembe, ki bodo Mercatorjevo vizijo udejanile na strpen, vendar hkrati učinkovit način. Da Mercator za prvega človeka potrebuje dovolj ambiciozno, drzno, odločno in hkrati pogajalsko spretno osebnost, ki bo imela vajeti sicer trdno v svojih rokah, vendar z njimi senzibilno vodila, mi je bilo jasno. Vodilni ljudje iz Mercatorjevih pod-jetij so se ogreli za Jankovića, pa tudi sam sem v večkratnih pogovorih z njim ugotovil, da ima zelo izpiljen pogled na izvedbo Mercatorjeve vizije. Tako sem skupaj z drugimi člani nadzornega sveta podprl njegovo imenovanje. Bila je to ena mojih, sicer bolj redkih, dobrih kadrovskih odlo-čitev."

Vaša ocena sedanjega Mercatorja?

"V vseh pogledih me je sedanja Mercatorjeva uprava prese-

netila. Tako z dobro odmerjenimi potezami na področju notranje organiziranosti in čvrste ter poenotene poslovne politike, z naložbeno ekspanzijo, kot z vzpostavitvijo poz-itivne klime v koncernu. Posebej na področju upravljanja s financami sta zelo dobro ujeti vizija in realnost. Ta us-peh, ki se potrjuje tudi v spremembi izrazito negativnega odnosa javnosti do Mercatorja in Jankovića, se mi zdi nar-avnost vrtočlav. Vendar menim, da prihaja obdobje, v katerem bo treba Mercatorjevo filozofijo, kulturo in pos-lanstvo presaditi v okolja, kjer je Mercator takorekoč tu-jec. To je izrazito subtilen, bolj kot ne dolgoročen proces, ki bo zahteval veliko potrpljenja in modrosti. Menim, da bomo šele po teh procesih lahko dokončno ocenjevali Mer-catorjevo uspešnost. Na vse, kar je doslej mogoče meriti s številkami in se odraža v pozitivnem odzivanju različnih javnosti na Mercator, pa gledam kot na izjemen in celo presenetljiv uspeh."

Večji del vaše kariere v Mercatorju sem delala z vami. Naj vam povem, kako sem vas dojemala? Vašo hkratno liber-alnost in avtoritarnost v vodenju Mercatorja, sem označevala kot "demokraturu". Vaš stil vodenja in komu-niciranja s sodelavci je bil prepoznaven po preprostosti in neposrednosti, ki pa ni nikoli dopustil dvoma v to, da ste v vseh okoliščinah gospod, dominantna, široko razgledana osebnost.

"Po vseh pravilih liberalen in hkrati avtoritaren ne gresta skupaj. Vendar sta lahko v učinkoviti kombinaciji glede na potek dogajanj in dogodkov. V fazi nastajanja nekega načrta, neke strategije sta širina in odprtost za dodatne ide-je in argumente - pozitivne in negativne - predpogoj za kon-senz, po doseženem konsenzu, po sklenjenem dogovoru pa veljata disciplina in avtoriteta v izvajanju. Tega pravila sem se držal. Zgodilo se je, da sem koga ali kakšno zadevo tudi ostro zavrnil, če sem ocenil, da stvar postaja neproduktiv-na. Velikokrat sem se tako izpostavil v odnosih z ljudmi, ki so bili na družbeni lestvici višji od mene ali pa v od-nosih z ljudmi, ki so mi svoj egoizem hoteli prodati za suho zlato. Okoli sebe nisem nikoli maral ljudi, ki se niso bili pripravljeni spustiti v argumentiran dialog, ampak so delovali iz ozadja in v varni razdalji od fronte netili ognje. Nespoštljiv pa mislim, da nisem bil do nikogar. Kar zadeva gospoda in dominantno osebnost, o tem bi lahko debatira-la. Človeka zaznamuje vse. Domača vzgoja, izobrazba, izkušnje, življenjsko in delovno okolje, uspehi, porazi in ne nazadnje tudi telesna konstitucija. Vse ostalo pa je odvisno od tega, s katerimi lastnostmi si se v dolgi učni dobi dela in življenja potrjeval in koliko so jih izbrusile ali obrusile izkušnje."

Vesna Bleiweis

NAGRADE POSLOVNEGA SISTEMA MERCATOR ZA LETO 1998

50 let smo Mercator, 21 let se družimo na Mercatoriadah in 14 let podeljujemo nagrade Poslovnega sistema Mercator. Tradicija za sedanjost in prihodnost. Odbor za podelitev nagrad Poslovnega sistema Mercator je v razpisnem roku prejel 12 predlogov, vse vestno pretehtal in glede na merila, določena v pravilniku o podelitvi nagrade ter v skladu s poslovnikom o osvojem delu, odločil, da se od destih možnih, podeli 8 nagrad za leto 1998.

O predlogih za podelitev nagrade Poslovnega sistema Mercator odloča odbor za podelitev nagrade na podlagi Pravilnika o nagradi Poslovnega sistema Mercator. Odbor deluje na podlagi svojega poslovnika. Predlogi se zbirajo na podlagi razpisa, ki se objavi v Časopisu Poslovnega sistema Mercator. Razpis za nagrad za leto 1998 je bil objavljen v št. 2-3 našega časopisa. V razpisu so navedeni pogoji, ki jih za predlaganje kandidatov določa Pravilnik o podelitvi nagrade, kako in s kakšnim podatki mora biti predlog utemeljen. Število podeljenih nagrad je omejeno na največ deset, odbor pa se odloči o konkretnem številu. Odbor svoje odločitve o nagrajenicah sporoči upravi Poslovnega sistema Mercator, ki določi višino denarne nagrade. Administrativni posli za odbor

se opravijo v centru za obveščanje Poslovnega sistema Mercator. Od članov odbora se v zvezi z odločitvami zahteva diskretnost in zaupnost, enako ravnanje se pričakuje tudi od predlagateljev.

Kdo lahko prejme nagrado Poslovnega sistema Mercator (določi pravilnika)?

"Nagrade lahko prejmejo:

- delavci, zaposleni v družbah Poslovnega sistema Mercator, d.d. za dosežke na področju inovacijskega, tehnološkega, proizvodnega in organizacijskega delovanja, pomembnega za Poslovni sistem Mercator,
- delavci, ki so pomembno prispevali k uveljavljanju firme in blagovne zna-

- mke Mercator doma in v tujini,
- delavci, ki so vidno prispevali k urejanju medsebojnih odnosov v družbi ali Poslovnem sistemu Mercator,
- delavci, ki so dosegli viden ugled in spoštovanje med ljudmi zaradi delovnih in osebnostnih vrtilin ter vsestranskih aktivnosti,
- izjemoma tudi posamezniki izven Poslovnega sistema Mercator kot priznanje za uspešno poslovno sodelovanje oziroma za prispevek k uresničevanju razvojnih usmeritev Poslovnega sistema Mercator."

Dolžnost predlagateljev

"Predlog za podelitve nagrade mora predlagatelj utemeljiti in predložiti naslednjo dokumentacijo:

- osebne podatke (ime in priimek, rojstni podatki, poklic, izobrazba, delovno mesto, čas trajanja delovnega razmerja v družbi in drugi podatki),
- dokaz o statusu delavca v družbi na dan predlaganja (fotokopija delovne knjižice);
- oceno delavčevih dosežkov oziroma prispevkov na področju inovacij in njihovega uvajanja v delovni proces,
- navedbo trajnejšega doseganja proizvodnih oziroma delovnih rezultatov nad običajnimi v družbi;
- navedbo javnih priznanj in odlikovanj za družbeno in strokovno delo;
- podatki se morajo nanašati na najmanj štiriletno obdobje."

Ob Dnevu Mercatorja je nagrade izročil predsednik uprave Zoran Janković

NAGRAJENKE IN NAGRAJENCI ZA LETO 1998

Predstavljamo nagrajence in nagrajenke Poslovnega sistema Mercator za leto 1998, s kratkimi utemeljitvami, iz katerih je razvidna njihova delovna pot, uspešnost in osebne poteze.

ANTONIJA BRUNČIČ

Nagrajenka je ves svoj trgovski staž, od vajeke do poslovodkinje, preživela v Mercatorju, družbi Mercator SVS oziroma njenih prednikih. Skrbna urejenost, preglednost, nakupovalnemu okolju primerna izbira in založenost oddelka, hkrati s prijaznim osebjem, ki zna biti kupcem tudi svetovalec in pomočnik pri odločitvi, se odraža tudi v ustvarjenem prometu. Med specializiranimi tekstilnimi trgovinami oziroma oddelki s tekstilom v blagovnicah, se odderek, ki ga vodi nagrajenka, po prometu in dobičku že nekaj let uvršča v sam vrh tovrstnih trgovin v družbi Mercator SVS. Nagrajenkin odnos do dela, njenih ožjih sodelavcev in do kupcev je zgleden v tolikšni meri, da je lahko sinonim za najboljšo sosedo.

SAŠO ČELHAR

Nagrajenec je po poklicu trgovski poslovodja, ki je pred 19 leti, ko je prišel v Mercator Dergo, presedlal v gostinca. Sprejel je delo vodje Degrojevega gostinstva, kjer je dosegel zavidljive uspehe. Zaradi organizacijske okretnosti, poznavanja trgovske in gostinske tehnologije, varstva pri delu in požarnega varstva, ga je vodstvo družbe vključilo v ekipo, ki je v preteklih šestih letih izvedla prenovo Degrojeve maloprodajne in gostinske mreže, levji delež pa je nagrajenec opravil pri postavitvi hipermarketa oziroma Mercator centra Koper. Brez njegovih dragocenih izkušenj, strokovnega znanja in pripravljenosti priskočiti na pomoč povsod, kjer je bilo potrebno, bi marsikatera teoretična rešitev ne našla potrditve v praksi. Mercator Centru Koper - prvemu preizkusnemu kamnu Mercatorjeve sposobnosti v velikem hipermarketu, je delo nagrajenca vdahnilo dobršen del življenja.

ZVONKO KRAVOS

Nagrajenec je od mladeniča, prodajalca pohištva v letu 1976, do najlepših let, ko je poslovođa v Mercatorjevi blagovnici v Ajdovščini, preživel v istem nakupovalnem in prodajnem okolju. Leta 1994, ko je bilo poslovanje ajdovske blagovnice med biti ali zapreti, je sprejel izziv: danes preurejeni ajdovski blagovnici ne manjka nič - morda večasih kupcev z globjimi žepi. Toda je uspešna: promet se je potrojil, stroški dela pomembno znižali, zaloge se obračajo dvakrat hitreje. Dokaz, da je z osebnim izzivom, odgovornostjo in predanostjo, ki ji sledijo sodelavci, mogoče pot navzdol obrniti v pot navzgor.

VERONIKA LESJAK

Nagrajenka je v družbi Mercator SVS zaposlena od leta 1980, devet let je poslovođkinja in vodi samopostrežbo v Ormožu, v kateri je zaposleno še 11 sodelavk. Kolektiv in s tem prodajalna po ustvarjenem dobičku na zaposlenega in prometu na zaposlenega visoko presegata povprečje v družbi. S precizno in smotrno organizacijo dela so v prodajalni pogosto presežene celo najbolj optimistično napovedani poslovni izidi. Nagrajenka odlično opravlja posel v sami trgovini in je kreatorka dobrih odnosov s potrošniki. V zadovoljstvo sebi, sodelavcem in predvsem kupcem.

NEŽA MERLAK

Nagrajenka je bila študentka, vajenka, prodajalka in 6 let je poslovođkinja. Mlada, ambiciozna, enako zahtevna do sebe in sodelavcev. Samopostrežba na Vrhniki, ki jo vodi nagrajenka, je bila pred petimi leti, ko je bila prenovljena, pospremljena z obljubo kolektiva: tudi čez pet let se bomo enako bleščali kot danes. In se. Z vseh strani. To so opazili tudi krajevni turistični delavci. V turističnih informacijah o Vrhniki so predstavili kot dobro trgovino tudi trgovino, ki jo vodi nagrajenka. Sicer pa je trgovina že drugo leto zapored prejela priznanje Turističnega društva Vrhnika za najbolj prijazno, urejeno in založeno trgovino. Trgovina, ki jo lahko s ponosom pokažemo in vanjo povabimo domače in tuje goste. Tak mora biti Mercator moje dežele!

MIRJAM MRAK

Arhitektka, vodilna projektantka v Mercator Optimi - estetske, funkcionalne in hkrati izjemno so prepoznavne prenove Mercatorjevih trgovin in novogradenj, ki so delo nagrajenke. Nagrajenka je izredna poznavalka tehnologije trgovin in njenega umeščanja v aplikativne rešitve pri opremljanju trgovin. Strokovnost, izkušnje, nenehno ustvarjalno iskanje rešitev za kar najbolj prepoznaven prodajni prostor Mercatorja moje dežele, odlikujejo skoraj 25 letno nagrajenkino delo v inženiring družbi Mercator Optima. Nagrajenka je zgled izjemne projektantske produktivnosti.

ZDENKA PAVŠIČ

Nagrajenka sodi med tiste naše sodelavke, ki so svojo poklicno pot začele v Mercatorju. Poslovodkinja v večjih različnih prodajalnah in od leta 1989 na Fužinah, v eni večjih Mercatorjevih samopostrežb. Samopostrežba, ki jo vodi nagrajenka, je že leta skoraj učni center in zgled, kako mora biti trgovina ob vsakem času urejena in založena. Zgledni odnosi s potrošniki in sodelavci, dolgoletni nadpovprečni rezultati trgovine, angažiranost pri delu z mladimi, izjemna delavnost in zanesljivost, odlikujejo osebno skromno nagrajenko.

SLAVKO VUČAK

Nagrajenec je od leta 1979, ko je prišel med Mercatorjevce kot nekvalificiran delavec na delo v tehnično skladišče, preložil na tisoče kilogramov tehničnega blaga, bodisi s svojimi rokami, bodisi z viličarjem, ki ga upravlja tudi že skoraj dve desetletji. V družbi Mercator SVS ga sodelavci poznajo in spoštujejo kot izjemno vestnega, zanesljivega delovnega tovariša, ki priskoči na pomoč povsod. Ne izgublja besed, ko je treba prijeti za kakršnokoli delo. Tovarištvo tako na delovnem mestu kot izven njega. Vrlina, ki smo jo mnogi v teh razosebljenih časih pozabili ali pa se je celo sramujemo. Zato - vrnimo jo kot prepotrebno vrednoto v sleherno naše okolje.

POZDRAVLJENI IN DOBRODOŠLI

Nagovor predsednika uprave več tisočglavi množici Mercatorjevcev ob Dnevu Mercatorja.

"Pozdravljeni in dobrodošli vsi, ki danes skupaj raznujemo Dan Mercatorja. Poseben pozdrav namenjam tudi vsem Mercatorjevcem, ki v času našega prazničnega druženja opravljajo delo v trgovinah, za stroji, na poljih ali pa niso z nami zaradi drugih obveznosti.

Vesel sem, ker so med nami, tradicionalno povezanimi Mercatorjevci, tudi novi člani naše družine - sodelavci iz družb Klas, Loka in Goriška. Želim, da bi se kot novinci med nami dobro počutili in nas spoznali tudi po vedri plati. Naš skupen pozdrav pa naj velja starosti med direktorji Mercatorja Adiju Ostercu in njegovemu nasledniku Miranu Goslarju.

Letos Mercator slavi petdesetletnico. Jubilej, ki smo ga zaznamovali pred vsem ljudje. Z delom, ustvarjalnostjo in zvestobo. V naši pretekosti smo bili majhni in tudi že največji. Zato spoštujemo svoje izročilo, svojo tradicijo, na njej gradimo svojo prihodnost. In prav zanjo je leto 1998 prelomno.

V tem letu smo dokazali, da je naša moč silovita, da je vera v naš cilj: postati največji in najboljši vseslovenski trgovski koncern, ki ima v svojem sestavu tudi proizvodne, kmetijske in storitvene družbe, bolj ali manj prežela vsakega zaposlenega. Te žlahtnosti ni moč izmeriti v številkah. Vsem skupaj hvala zanjo. Da pa se izmeriti v številkah dobiček, ki smo ga ustvarili z doslednim stopanjem po poti do cilja. 1,346 milijarde tolarjev dobička je naše skupno delo. Je rezultat našega nepopustljivega vztrajanja pri vsem, kar smo pred letom dni zapisali v gospodarskem načrtu. Nejeverni Tomaži so takrat zmajevali z glavo. Danes, ko naše delo rojeva prve sadove, nas gledajo s spoštovanjem. Zaslužimo si ga.

Pred letom dni smo odprli Mercator center Koper, novembra lani dva hipermarketa v Mariboru in Ptuj, letos avgusta se jim bosta pridružila se Mercator centra v Ljubljani in Novem mestu, stekla bodo dela v Mercator centru v Novi Gorici in drugod, povsem so prenovljene številne samopostrežbe po celi Sloveniji - podoba Mercatorja moje dežele je vse bolj prepoznavna, jasna in enotna. Lani prevzem družbe Klas, letos Loke in Goriške, Jelše in Planike, Emone Merkur in verejtno še nekatere druge trgovske družbe, bo zaokrožil naša vplivna območja. Širili jih bomo tudi v Zagreb in Sarajevo. Cena naše delnice se je v preteklem letu dvignila za 66%, pred dnevi se je začela približevati svoji nominalni vrednosti 10.000 tolarjev. Leto 1998 je torej leto, ko smo se od svojih notranjih problemov usmerili na trg k potrošnikom. Naše poslanstvo je namenjeno njim in ko bo sleherni prebivalec Slovenije na svojem žepu, v naši prijaznosti in poštenosti občutil naše najboljše sosedstvo, bomo šele lahko zadovoljni. O tem smo veliko javno govorili. Za nas same pa je veliko pomembnejše dejstvo, da smo se notranje organizirali, poenotili poslovne procese, v odnosih s partnerji uveljavili pravila, ki jih opravičuje ekonomija obsega, začeli postopke za pridobitev certifikata kakovosti, začeli in izpeljali smo vrsto racionalizacij, s katerimi smo omejili rast stroškov. Za nami je cela paleta izobraževalnih aktivnosti za več in boljše znanje prodajnega osebja. Žal smo morali in še bomo morali poseči tudi po ukrepih, ki so prizadeli mnoge posameznike. Vendar sem prepričan, da smo in bomo z vsakim, ki ga je ali bo prizadela izguba zaposlitve, ravnali dostojno in poskušali najti kar najmanj bolečo

rešitev. Gradimo na ljudeh, na našem medsebojnem zaupanju in spoštovanju, na poštenem odnosu med nami samimi in poštenosti do potrošnikov. Vse naše delovanje mora biti zaznamovano s temi atributi.

Ne samo trgovina, tudi druge dejavnosti v Mercatorju so v letu 1998 pomembno prispevale k podobi Mercatorja moje dežele. Mesnine dežele Kranjske in Slosad sta primera, kako se z lastnimi silami vrniti na tržišče. Eta, Mercator Emba, Pekarna Grosuplje - so primeri trdoživosti in poslovne uspešnosti. Z novimi izdelki, cenovno in kakovostno vse bolj konkurenčnimi in primerljivimi s tujo in domačo proizvodnjo. Kmetijska podjetja so pod posebnim udarom državnih ukrepov in politike. Nobeno ni končalo z rdečimi številkami - veliko znanja imamo v njih, veliko mero volje obdržati vse. Naše gostinsko-hotelske zmogljivosti bo potrebno posodobiti in jim dati tržno vsebino.

Čaka nas še veliko dela. Lotevamo se ga pogumno zaradi jasne vizije. Tudi zaradi naših skupaj preživetih 50 let. Vsem, ki ste v teh 50 letih soustvarjali današnji Mercator, zagotavljam naš spoštljiv odnos do dediščine. Vsem, ki danes in ki bomo jutri še ustvarjali Mercatorjevih naslednjih 50 let pa: ne pozabimo, da združujemo najboljše. Tudi na današnji, Mercatorjev dan."

DAN MERCATORJA 1999

12. junij 1999 si bomo zapomnili v dobrem in slabem. Peščica organizatorjev prav gotovo po dežju, ki nas je dan pred prireditvijo neusmiljeno pral in nas silil tudi v zasilne rešitve.

Ostali udeleženci - več kot štirinatisočpetsto Mercatorjevcev, pa si bo ta dan zapomnili po veselem druženju. Marsikateremu med njimi so šle v nos vrste za hrano in pijačo in za nesrečne majice. Organizatorji smo se pripravili na udeležbo okoli 3.800 prijavljenih, na koncu pa nas je udeležba temeljito presenetila. Hkrati pa nas je presenetilo tudi obnašanje nekaterih udeležencev, ki so po nepotrebnem povzročali vrste in gnečo. Tistim, ki majic niso dobili na samem prizorišču, ker jih je zmanjkalo zaradi nenajavljenih udeležencev (in tudi tistih, ki so odnašali majice v "jatah") in so pustili svoj naslov v informacijski pisarni, smo majice medtem že poslali po pošti. Upamo, da smo na ta način ustregli vsem.

Sicer pa je bil letošnji Dan Mercatorja po številu udeležencev rekorden. Lačen in žejen ni bil nihče, pa tudi naplesali ste se lahko.

Poleg Mercator Embe kot gostiteljice so se posebej izkazali naši sodelavci iz Ete Kamnik. Ti so gostoljubno sprejeli okoli 1.000 potnikov - izletnikov, ki so se z muzejskim vlakom pripeljali v Kamnik. Izletniki v Kamnik so se v Ljubljano vrnili navdušeni in v imenu mnogih se tudi v časopisu zahvaljujemo za Etin sprejem.

REZULTATI 21. MERCATORIADE - MEDALJE IN POKALI

KEGLJANJE

MOŠKI-EKIPNO		TOČK
1. MTL SVEŽI PROGRAM	2387	25
2. SVS 1	2380	20
3. OLJARICA	2265	15

MOŠKI-POSAMEZNO

1. BELKO BOVCON, MDK	836
2. ALOJZ BREC, SVS 1	832
3. MAKS KODRIČ, SVS 1 826	

ŽENSKE-EKIPNO

1. SVS 1	757	25
2. DOLENJSKA 1	729	20
3. MTL CERKNICA	721	15

ŽENSKE-POSAMEZNO

1. BRIGITA KRANJC, SVS 1	636
2. SLAVICA HRIBŠEK, DOLENJSKA	2574
3. MILENA VEBER, DOLENJSKA 1	569

ŠAH

		TOČK
1. M-SVS	12	25
2. PEKARNA GROSUPLJE	6	20
3. GORENJSKA MLEKARNA	4	15

NAMIZNI TENIS

ŽENSKE

1. SVS	25
2. DEGRO	20
3. OLJARICA	15

MOŠKI

1. DEGRO	25
1. SVS 1	20
3. AGROKOMBINAT	15

STRELJANJE

ŽENSKE		TOČK
1. SVS 1	435	25
2. DEGRO 1	404	20
3. SVS 2	378	/

POSAMEZNO

1. ANTOLIČ KRISTINA, SVS I.	148
2. RUGANI ZOFIJA, SVS II.	147
3. MLAKAR MARJANA, SVS	144

MOŠKI-SKUPNO

	TOČK
1. SVS I.	671 25
2. MTL HLADILNICA ZALOG	653 20
3. PEKARNA GROSUPLJE	636 15

MOŠKI-POSAMEZNO

1. BEVC SANDI, DOLENJSKA I.	184
2. KOLENC ZVONE, PEK. GROS.	184
3. MLAKAR ZVONKO, SVS II.	178

TENIS**EKIPNO**

1. PSM I. (ŠTRUKELJ, KOTAR, TURK, LUKŠA)	25
2. PSM II. (KOPRIVEC, JESENEK, MARINČEK, REJC)	/
3. EMBA (KRIVOROTOV, KUŠLAN, LOVŠIN-KUKMAN, CVETKO)	15

MOŠKI A

1. ŠTRUKELJ TOMAŽ, PSM
2. KRIVOROTOV IZTOK, EMBA
3. BOLTAR JORDAN, GORIŠKA

MOŠKI B

1. KOTAR ALOJZ, PSM
2. PUŠPAN IVAN, DEGRO
3. POŽAR BORIS, DEGRO

ŽENSKE A

1. TURK DEJANA, PSM
2. BITENC DIJANA, OLJARICA
3. OVNIK NADA, MTL

ŽENSKE B

1. LUKŠA TATJANA, PSM
2. JUŽNIČ HELENA, MTL
3. MOHAR MARJANA, MTL

MALI NOGOMET

1. MTL, SVEŽI PROGRAM	25
2. MTL, HLADILNICA ZALOG	/
3. DEGRO I.	15

KOŠARKA

1. SLOSAD	25
2. MTL, TRŽIČ	20
3. DOLENJSKA I. TREBNJE	15

ODBOJKA**MOŠKI**

1. TRGOAVTO	25
2. SVS	20
3. SLOSAD	15
4. KG KOČEVJE	12
5. EMBA	11
6. ETA	10
7. MTL, HLADILNICA ZALOG	9

ŽENSKE

1. AGROKOMBINAT	25
2. PSM	20
3. SLOSAD	15
4. GORIŠKA	12
5. KG KOČEVJE	11
6. SVS	10

KROS

MOŠKI A

1. FILIPIČ JOŽE, M DEGRO
2. KRAJNC ROBERT, SVS
3. ROJKO DAMJAN, SVS
4. ŠTIH BOJAN, ETA
5. LAMOVŠEK STANE, ETA
6. LJUBEC BORIS, M DEGRO
7. ZALETELJ PETER, PEKARNA GROSUPLJE
8. LUKAN GREGOR, OPTIMA
9. ŽIBERT PETER, ETA
10. HODNIK FRANCI, ETA
11. SOKLER GORAZD, ETA

MOŠKI B

1. BRLEC SILVO, SVS
2. KERIN ALOJZ, DOLENJSKA
3. OGRIN DUŠAN, ETA
4. JANUŠIČ MARIO, OPTIMA
5. JAGODIČ DRAGO, PEKARNA GROSUPLJE
6. SUŠNIK FRANC, ETA
7. KASTELEC ALOJZ, PEKARNA GROSUPLJE
8. KOSELJ SREČKO, M DEGRO

MOŠKI C

1. ČETRTRIČ MILOŠ, MDK
2. KODRA RAJKO, ETA
3. FILIPAS MARINO, M DEGRO
4. JEGLIČ BRANKO, ETA
5. RANTAŠA FRANC, SVS
6. STALČIČ BRANKO, SVS
7. NAGRAŠEK JOŽE, PEKARNA GROSUPLJE
8. RIBARIČ MLADEN, M DEGRO

MOŠKI EKIPNO

1. SVS (KRAJNC ROBERT, BRLEC SILVO, RANTAŠA FRANC)

2. ETA I. (ŠTIH BOJAN, OGRIN DUŠAN, KODRA RAJKO)
3. DEGRO (FILIPIČ JOŽE, KOSELJ SREČKO, FILIPAS MARINO)

ŽENSKE A

1. PREZELJ MARINKA, GORIŠKA
2. REVEN MOJCA, PSM
3. KOŠMRLJ IRENA, MTL
4. ŠTAJDOHER MARTINA, M DEGRO
5. SEMPRIMOŽNIK BRANKA, ETA
6. MIČANOVIČ ADELA, MTL
7. KODRIČ ZDENKA, SVS
8. MRHAR NATAŠA, MTL
9. LUKANEC MONIKA, ETA
10. DOLENC KATJA, OLJARICA
11. LAMOVŠEK BERNARDA, ETA
12. KRALJ SIMONA, SVS
13. PRIMOŽIČ NATAŠA, M DEGRO

ŽENSKE B

1. JELOVČAN STANKA, MTL
2. OVNIK NADA, MTL
3. BUČAN IRENA, OLJARICA
4. LAMPIČ TATJANA, MTL
5. HORN IDA, AGROKOMBINAT
6. PUČKO IRENA, SVS
7. ŽABKAR VERA, MTL
8. AHČIN MARIJA, ETA
9. SMREČNIK IVICA, ETA
10. KODRIČ HELENA, SVS
11. PAVŠEK MIRJAM, OPTIMA
12. RUDEŽ GRETA, M DEGRO
13. RAKAR NADJA, M DEGRO

ŽENSKE C

1. PLESTENJAK METKA, MTL
2. ŠIMENC ANICA, ETA
3. VOZLIČ IVANKA, SVS
4. STARIČ OLGA, OLJARICA
5. LEVAK ANICA, ETA
6. MAVRIČ SLAVICA, GORIŠKA
7. ŽUMER ALBINA, SVS
8. ABRAM SONJA, M DEGRO
9. JURIŠEVIČ IRENA, M DEGRO

ŽENSKE EKIPNO

1. MTL (KOŠMRLJ IRENA, JELOVČAN STANKA, PLESTENJAK METKA)
2. ETA I. (SEMPRIMOŽNIK BRANKA, AHČIN MARIJA, ŠIMENC ANICA)
3. SVS I. (KODRIČ ZDENKA, PUČKO IRENA, VOZLIČ IVANKA)

VLEČENJE VRVI

1. AGROKOMBINAT
2. MTL, POSTOJNA
3. ETA
4. DEGRO
5. DOLENJSKA, KRŠKO
6. SVS
7. DOLENJSKA 1

Zaradi neizpolnjevanja predpisanih pogojev, se uvrstitve v vlečenju vrvi ne upoštevajo v skupni ekipni vrstni red.

EKIPNE UVRSTITVE NA 21. MERCATORIADI

EKIPE	TOČKE
1. MERCATOR SVS	266
2. MERCATOR TRGOVINA LJ.	161
3. MERCATOR DEGRO	144
4. ETA	113
5. OLJARICA	68
6. MERCATOR DOLENJSKA	63
7. SLOSAD	59
8. POSLOVNI SISTEM MERCATOR	56
9. PEKARNA GROSUPLJE	53
10. MERCATOR EMBA	53
11. MERCATOR AGROKOMBINAT	40
12. GORENJSKA MLEKARNA	35
13. MERCATOR KG KOČEVJE	33
14. TRGOAVTO	25
15. GORIŠKA	18
16. LOKA	18
17. MESNINE DEŽELE KRANJSKE	16
18. MERCATOR HOTEL ILIRIJA	10
19. MERCATOR KŽK KRANJ	8
20. ZMAJČKOV BUTIK	2
21. KMET. GOZD. ZADRUGA SORA ŽIRI	2

Medalje je podeljeval tudi predsednik nadzornega sveta Stane Valant

ZADNJA GENERACIJA POSLOVODSKE ŠOLE

Sredi letošnjega junija je zadnja generacija poslovodske šole, ki jo je leta organizirala in vodila izobraževalna ustanova oziroma šola Landis v Ljubljani, prejela spričevala o zaključnem izpitu. Po spričevalih sodeč, najboljša generacija.

50 prodajalk in prodajalcev iz vseh maloprodajnih območij Mercator Trgovine Ljubljana je 22. junija 1999 v prostorih Mercatorjeve poslovne stavbe na Dunajski 107 v Ljubljani iz rok predsednika Mercatorjeve uprave Zorana Jankovića prejelo spričevala. Slovesnosti ob podelitvi spričeval sta se udeležila tudi profesorski zbor in vodstvo šole.

V kratkem nagovoru sodelavcem je Zoran Janković poudaril znanje, ki ga potrebujeta tako posameznik kot podjetje. Več ko ga imamo, bogatejši smo. V Mercatorju svoj razvoj opiramo na kakovostno, potrošnikom in zaposlenim prijazno trgovino. Prijazna trgovina so ljudje, so prodajalci z visoko

vedenjsko kulturo, z dobrim tehnološkim znanjem in predvsem ljudje, s posluhom za želje in zahteve soljudi - naših potrošnikov. Kakovost smo torej ljudje.

"V letu 1998 je Mercator ustvaril več kot 1,3 milijarde tolarjev dobička. V nove maloprodajne objekte je investiral okoli 8,6 milijarde tolarjev, v prevzeme trgovskih družb okoli 4,9 milijard tolarjev. Glede na razvoj dogodkov, povezanih s prevzemi družb na Štajerskem, Primorskem in na Gorenjskem ter s prevzemom družbe Emona Merkur, odločno razširjamo vplivna območja in krepimo svoj tržni delež v slovenski trgovini. Naš cilj, biti največji v slovenski trgovini in hkrati gos-

podarstvu, je s tem praktično dosežen. Hočemo pa več - hočemo postati tudi po ekonomskih kazalcih najuspešnejša skupina podjetij, v kateri ima trgovina najpomembnejši delež. Podjetje vs-tane ali pade zaradi ljudi. In zaposleni v Mercatorju smo eno od najpomembnejših jamstev, da bomo tudi ta cilj dosegli. Za naš razvoj bodo pomembni poslovodski kadri, ki bodo končali šolanje na 6. stopnji izobraževalnega programa. Take kadre potrebujemo za velike nakupovalne centre, večje trgovine in oddelke. To vam pripovedujem kot izziv za razmišljanje o nadaljevanju šolanja, potem, ko si boste odpočili. Kadri, ki so zrasli iz trgovine in se došolali zanj, so

Prisrčno slovo tudi od profesorjev

Irena je prodajalka v samopostrežbi v Jeranovi ulici v Ljubljani

namreč neprecenljive vrednosti. Hvala vam za trud pri šolanju, bili ste nadpovprečno uspešna generacija. Hvala vašim družinam in delovnim okoljem, ki so vam na kakršenkoli način lajšala delovne in šolske obveznosti. Bili ste nadpovprečni - bodite taki tudi na delovnem mestu," je dejal predsednik uprave.

Hrati se je predsednik zahvalil tudi vodstvu šole Landis, njenemu profsorskemu zboru in sodelavcem Mercatorjevega kadrovskega sektorja, ki so spremljali šolanje.

Povprečna ocena zaključnega izpita te generacije poslovdij je 3,98, kar je prav dober uspeh. Po spolu med novimi poslovdiji odločno prednjačijo ženske. V generaciji so le štirje moški. Povprečna starost novopečenih poslovdin in poslovdij je 32 let. Večina se je za izobraževanje odločila, ker jim višja stopnja šolske izobrazbe omogoča napredovanje in stabilnost zaposlitve. Ni čudno, da predvsem mladi in mlajši že razmišljajo o nadaljevanju šolanja. Najprej do stopnje ekonomskega tehnika in nato, če bo pripravljen poslovdski program tudi na višji stopnji študija, tudi na tej stopnji. Nihče med njimi pa ni pripravljen za-

pustiti trgovine. Pravijo, da je trgovina njihov drugi, včasih celo prvi dom.

V treh letih je v obvladujoči družbi poslovdsko šolo uspešno končalo 124 delavcev, ki so s tem pridobili 5. stopnjo šolske izobrazbe. Tako je ustvarjena "zaloga" kadrov, ki bo lahko nadomestila starejšo generacijo poslovdij in hkrati, če bo želela in bo Mercator to potreboval, nadaljevala študij.

Od lanskega novembra do letošnjega maja je bilo posebnega funkcionalnega izobraževanja deležno še 638 delavcev, ki so bili skupno deležni 14.240 andragoških ur pouka. Izobraževanje v vseh možnih oblikah je postalo prepoznaven in permanenten proces. Seči pa bo moralo do slehernega zaposlenega, v vsa delovna okolja, pri čemer se bo moralo vračati tako v materializirani kot nematerializirani obliki podjetju. V rasti dobička in ugleda Mercatorja.

Vsem maturantom poslovdske šole iskreno čestitamo tudi v uredništvu časopisa. Gaudeamus igitur - veselimo torej se!

Vesna Bleiweis

Ireno, ki sodi med najmlajše, ki so zelo uspešno končali poslovdsko šolo, je za nas časopis povedala:

"Za šolanje sem se odločila predvsem zato, ker se zavedam, da mi bo vsaka stopnja več v šolski izobrazbi pomagala bodisi pri napredovanju v službi, bodisi pri morebitni odločitvi za nadaljevanje izobraževanja.

Zelo rada delam v trgovini in za poklic trgovke sem se zavestno odločila. Znanje, ki sem ga dobila v poslovdski šoli me bo velikokrat opozarjalo, kakšen mora biti pravi odnos med kupcem in prodajalcem. Ker še nimam družine mi je bilo šolanje ob delu nekoliko lažje od kolegov in kolegic, ki jih je ob pouku in učenju čakala še vrsta družinskih obveznosti. Zato še posebej spoštujem starejše kolegice, ki so se podale v šolske klopi. Predpogoj za dobre odnose med kupci in prodajalci dobro vzdušje med sodelavci. Prav dobro vzdušje in tovariški odnosi med sodelavci so zame vrednota, ki jo v svojem poklicnem delu uvrščam na prvo mesto. Vse pa nas mora krasiiti poštenost do potrošnikov, prijaznost, osebna urejenost in seveda urejenost trgovine."

Mercator

Center Koper

Program prireditev:

v sredo, 14. julija 1999

od 18. do 20. ure (v avli Mercator Centra Koper) - OTROŠKA GLASBENA DELAVNICA

v četrtek, 15. julija 1999

od 15. do 20. ure (v avli Mercator Centra Koper) - RAZREZ TORTE VELIKANKE, OTROŠKE GLASBENE IN GLEDALIŠKE PREDSTAVE, ROLLER SHOW NA RAMPI - ASA NAKLO, ŠOLA ROLANJA HOKEJISTA JURETA VNUKA, RALLY Z RENAULTOVIMI VOZILI

od 15. do 21. ure - KONCERT MERCATOR CENTRA KOPER (Faraoni, Irena Vrčkovnik, Majda Kosovel, Lara Baruca, Remi Band, Malibu, Kalamari, DJ Lovro)

ob 20. uri NAGRADNO ŽREBANJE AVTOMOBILA RENAULT CLIO

Vljudno vabljeni!

KRAFT

PHILADELPHIA

SIRNI NAMAZ

NOVICE IZ MERCATORJEVEGA ZASTOPSTVA TUJIH PODJETIJ

V Mercatorju zastopamo celo vrsto tujih proizvodnih podjetij. Z nekaterimi med njimi je poslovanje že dolgoletna tradicija, trudimo pa se, da bi nam zaupali tudi novi. Da bi z njimi seznanili predvsem naše prodajno osebje in hkrati predstavili Mercatorjevo zastopniško dejavnost, bomo redno objavljali prispevke o podjetjih, ki jih zastopamo in predstavljali njihove v Mercatorjevi mreži najbolj tipične izdelke.

Zgodovina blagovne znamke Kraft sega v leto 1903, ko je J.L. Kraft s 65 dolarji, sposojenim vozom in konjem Padijem, začel kupovati sir na tržnici v Chicagu in ga prodajati lokalnim trgovcem. Kmalu so se mu pridružili še trije bratje. Skupaj so leta 1909 ustanovili podjetje J.L. Kraft & Bros. Co. Podjetje je hitro uspevalo. Leta 1914 so bratje kupili prvo tovarno sira, leto pozneje pa so že izdelovali svoj sir. Njihova metoda izdelovanja je bila tako edinstvena in revolucionarna, da so jo leta 1916 patentirali, leta 1917 pa so proizvodnjo razširili in postali dobavitelji sira v pločevinkah za ameriške vojake v prvi svetovni vojni.

Skozi desetletja se je podjetje Kraft spreminjalo, se prilagajalo željam svojih zvestih kupcev in gradilo na temeljih svoje zgodovine.

Danes je Kraft eno največjih multinacionalnih podjetij za prehrano. Po vsem svetu je znano po svojih števil-

ih blagovnih znamkah, med katerimi je paradni konj odlični **kremni sir Philadelphia**. Danes so sirni namazi Philadelphia vodilni sveži siri na evropskem trgu.

Največji delež (po podatkih iz leta 1998) imajo v: Avstriji (34%), Italiji (57%), Nemčiji (21%), Veliki Britaniji (61%) in Španiji (55%).

Blagovna znamka KRAFT je začela pohod v Slovenijo v drugi polovici lanskega leta. S predstavitevijo na Kmetijsko živilskem sejmu v Gornji Radgoni, na sejmu Alpe Adria Kulinarika v Ljubljani, z oglaševanjem na TV, s propagandnim materialom in s številnimi promocijami na prodajnih mestih, smo se v Mercatorjevih zastopstvih in prodaji potrudili, da smo izdelke predstavili tudi slovenskim potrošnikom. Izkazalo se je, da **sirni namazi Philadelphia** z raznovrstnimi okusi prijajo tudi slovenskim izbirčnejšem.

V 125 in 200 gramski embalaži so na voljo polnomastni sirni namaz, lahki namaz, namazi s česnom, drobnjakom

in zelišči. Vsi po vrsti pa so primerni za izvrstne hladne prigrizke z različnimi zelenjavnimi dodatki, pa tudi brez se priležejo. Raznovrstnost uporabe je odvisna tudi od domišljije posameznika. **Posebno skupino predstavljajo sirni namazi Philadelphia-cream DIP z okusi: paradižnika in čilija, česna in bučk, drobnjaka in čebule, ki vsebujejo večji odstotek zelenjave.**

Novinec med sirnimi namazi je namaz **Philadelphia z grisini**. Posebej primerno za lahek in hiter prigrizek!

Na koncu še **desert**, svež, prijetno ohlajen in poletno okrašen v obliki torte s sirnim namazom Philadelphia brez dodatkov, ki ga lahko brez posebnih težav pripravite sami.

Marjana Planinšek

mercator
moje dežele

DRUŽENJE UPOKOJENIH MERCATORJEVIH DIREKTORJEV

Podjetju, ki ne neguje svojih korenin, se utegne sušiti krošnja. S sicer nekoliko poetično simbolno, za nekatere tudi patetično govorico, želim poudariti pomembnost vezi med vsemi generacijami, ki so gradile in gradijo podjetje.

Pred ogledom ptujskega hipermarketa

Gasilska poza na ptujskem gradu

V mnogih, tudi tako velikih podjetjih kot je Mercator, imajo njihovi upokojenci svoje klube ali druge oblike organiziranega delovanja. V večini primerov imajo podjetja nad njimi nekakšen patronat, ki se najbolj kaže v finančni pomoči pri izvajanju njihovih programov. Tovrstne oblike delovanja upokojencev v Mercatorju ne poznamo. Upokojenci se praviloma ne družijo organizirano, praviloma pa se s svojimi podjetji srečujejo na novoletnih srečanjih. Že pred dvema leti so upokojeni direktorji Mercatorjevih družb dali pobudo, da bi se organizirano srečevali večkrat na leto. Mercatorjeva uprava je pobudi prisluhnila in jo tudi pomagala udejaniti.

Tako so se upokojeni direktorji iz vseh Mercatorjevih družb letos v začetku junija odpravili na izlet na Štajersko. Ob odhodu iz Ljubljane jih je pozdravil Zoran Jankovič, na Ptuj pa predsednik uprave Mercator SVS Stanko Brodnjak. Četita 34-ih direktorjev je prisluhnila predstavitvi dejavnosti družbe Mercator SVS in njenih razvojnih načrtov. Ogled ptujskega hipermarketa je bil za mnoge pravo presenečenje. Živahen pogovor o Mercatorjevih dosežkih v zadnjih dveh letih je pokazal, da direktorji spremljajo vse, kar se vrti okoli Mercatorja. Njihove ocene dogodkov in dejstev se pogosto prepletajo z njihovimi izkušnjami iz časov, ko so bili še aktivni. Zato se dobro zavedajo, kaj pomeni odgovornost za vodenje podjetja. Marsikatera modrost, ki izhaja iz izkušenj, je bila povedana. Pa tudi marsikateri šali in anekdoti, ki se je utrnila iz spominov na delo v Mercatorju, smo se nasmejali. Zapisati bi jih kazalo, saj so veren odraz medsebojnih odnosov, časa in predvsem ljudi, ki so, nekateri tudi celo delovno kariero, preživeli v Mercatorju.

Vesna Bleiweis

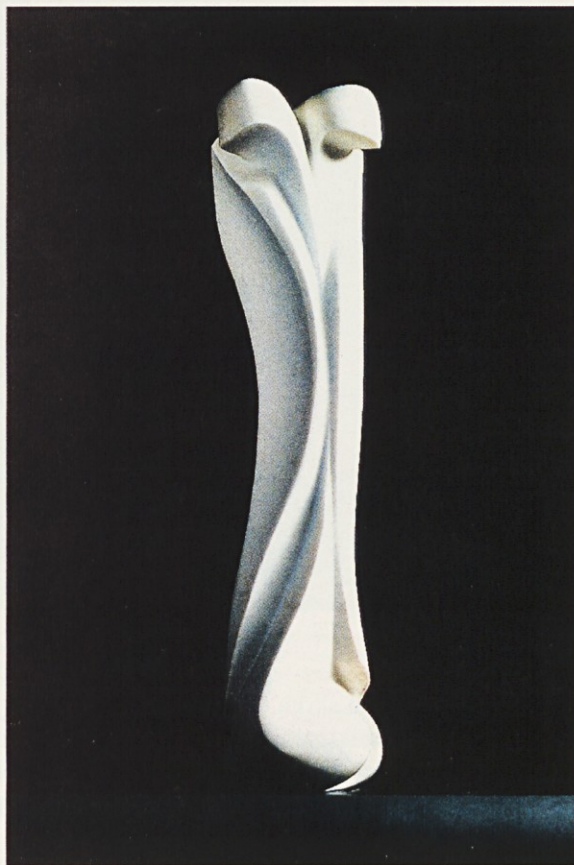

NEGOVAN NEMEC

(1947 - 1987)

*"Kamen, ki me čaka, da ga obdelam,
ki me nabije z impulzi skoraj neznane energije,
ki vanj zarežem in odlučim z njega odvečne mase,
to je pravzaprav kamen spoznanja.
Govorim o obojestranski agresiji,
ki jo kaže kamen do mene in jaz do njega.
V resnici pa je to dialog, ki je toliko lepši,
kolikor bolj se pripravim nanj."*

Razstava del akademskega kiparja Negovana Nemca je bila v galeriji Mercator od 27.5. do 24.6.1999.

DVA OBRAZA ISTE DEŽELE

Tisoči tržnic, javna in skrita podoba dežele

Obisk tržnice je za turista, ki raziskuje Malezijo ena največjih privlačnosti. Zgodovino Malezije je pomagala ustvarjati trgovina. Malajski polotok je bil redni vmesni postanek ladij kitajskih in evropskih trgovcev. Tu so našli zavetje pred monsunskimi vetrovi in kupovali v zahodnem svetu zelo iskano eksotično blago kot so začimbe, rogove nosorogov, aromantični les ... Malezijci poznajo dve obliki tržnic, in sicer pasar mingue (tedenska tržnica) in padar malam (nočna tržnica), ki nimata stalnega prostora, temveč se selita iz ene ulice ali trga v drugo. Na tržnicah se Kitajci, Indijci in Malajci srečujejo brez vseh predsodkov. Med posodami s parafinom in ceneniimi plastičnimi izdelki so med živopisanim živežem tudi številni tradicionalni izdelki. Med najbolj znanimi so s sijajnimi barvnimi vzorci potiskane tkanine - batik, umetelno ročno izdelani kovinski predmeti, razbarije iz bambusa in čudoviti wau-iji-zmaji, ki niso namenjeni

otrokom, pač pa odraslim, saj je spuščanje zmaja v Maleziji izredno priljubljen šport. Med množico boste odkrili tudi krotilce kač in opic, vedeževalke ter prodajalce tradicionalnih kitajskih zdravil, ki ponujajo med drugim ponujajo tudi moškost - posušene rogove in preparirane želve. Množice obiskovalcev pasejo na stojnicah svojo radovednost in pustijo seveda tudi nekaj denarja. Mene osebno so navdušile ulične stojnice, na katerih se v plastičnih vrečkah prodajajo napitki, lahko tudi juhe, najrazličnejših barv in okusov. Vrečke na vrhu zavežejo, dodajo slamico in za nekaj drobiža se imenitno osvežiš. Vsa stvar pa na prvi pogled izgleda nekoliko neokusno in nehygienično. Toda znebiti se moraš predsodkov in biti pripravljen poskusiti tudi kaj drugačnega. Tistim "pogumnim" priporočam osvežilni zvarček iz kokosovih orehov ali pa bambusovega trsa.

Manj lepi, obiskovalcu skriti obraz tržnice

Poleg lepe plati pa imajo tržnice tudi drugo, prav nič lepo,

ki je tujcem običjano skrita. Tržnica je prostor, kjer se ves dan kramlja o politiki, vremenu in drugih vsakodnevnih tegobah prebivalstva. Če posvetiš obisku tržnice malo več časa hitro ugotoviš, da ni vse zlato kar se sveti. Za pisano barvitostjo bogato obloženih stojnic se skriva boj posameznika za golo preživetje. To sem ugotovil, ko smo se v zgodnjih jutranjih urah, ko se je z nas konača razuzdana kuallumpurška noč. Ustavili smo na glavni tržnici. Prizori so in bodo vedno spremljali moja potepanja po azijskih tržnicah.

Do jutranje svetlobe, ki se tu prične okoli pol osmih zjutraj, je bilo še daleč, ko so prvi dnevni trgovci začeli prinašati svoje blago. Zelenjavo, najrazličnejša semena in začimbe, pa žive in mrtve živali ter ostalo "neživo" blago. Kdo ve od kod vse so priromali po tistih nekaj fičnikov, ki jih bo navrgla prodaja. Otopeli, osiveli in na pol oblečeni, boski starčki in starke, koščeni bledih obrazov, so na sklonjenih hrbtnih tvorili cele skladovnice različnega živeža ali drugega blaga. Mnogi so delali za šefe, ki so jih neusmiljeno priganjali k delu. Nobenega spoštovanja, nobene usmiljenosti do betežnih, zgrbljenih, izmučenih ljudi. Odziv "sužnjevi", edino to je pravi opis tega, kar sem videl, je bilo le ponižno klanjanje in smehljanje. Koliko ponižanja zaradi prgišča ringittov. Pogledi utrujenih, za tisočeriimi drobnimi gubami skritih oči, so mi govorili. Zakaj mi ni poslano lepše, vsaj tako kot tebi belec? Najraje bi pokupil vse in na hitro končal z očitki v njihovih očeh. Turistom je ta beda praviloma skrita ali pa jim je olepšana, saj mora spomin na deželo ostati brezmadežen. Moj je zaznamovan z drugim obrazom dežele, z bedo.

Življenje v slamu

Tajsko in del severozahodne Malezije sem prepotoval sam. V Kuala Lumpurju sem srečal z ostalim delom "odprave", ki je potovanje začela nekoliko kasneje. Tomo, eden od članov naše nove popotniške ekipe, je v Maleziji preživel

več let. V tem času je sklenil vrsto prijateljstev in eno izmed njih nam je omogočilo, da smo svoje bivanje v Kuala Lumpurju preživeli v enem od slamov - revnem predelu na obrobju vele mesta in tako spoznali mesto in ljudi v čisto drugačni luči.

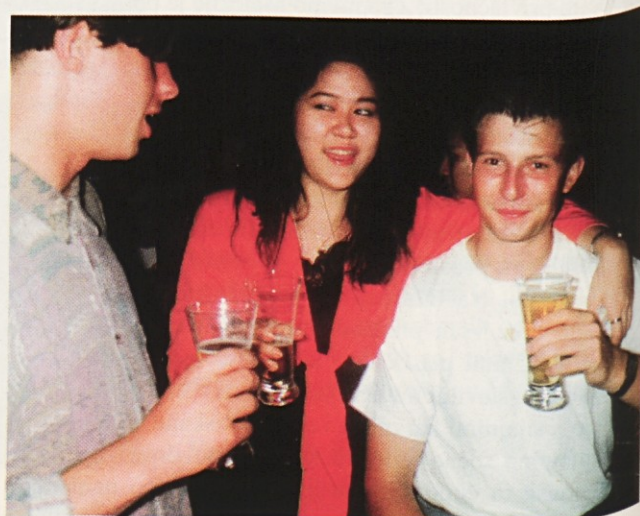
Apujevo (Apu je bilo ime našega novega prijatelja) bivališče je bila majhna sobica brez kuhinje ter s skupnim WC-jem in kopalnico v revnem naselju preprostih, napol zidanih in s pločevino kritih hišic, ki so se kasneje izkazale za nadvse domače. Na začetku pa ni kazalo tako. Apu je Indijec zato je živel v predelu, kjer so Indijci večinski prebivalci. Belcem oz. tujcem vstop v njihovo oazo ni ravno prepovedan, je pa precej nezaželjen. Ob prihodu v naselje so nas spremljali nejevoljni pogledi starejših in otrok. Vsaj občutek sem imel tak in pričel sem se spraševati: pa kaj za vruga počnemo tukaj? Ali sploh imamo pravico vdirati v zasebnost teh ljudi? Apujeve besede so nas sicer pomirile, vendar smo potrebovali kar nekaj časa, da smo vzpostavili prve neposrednejše stike s sosedi. Nezaupljivost se je postopno le začela umikati najprej vljudnostnim, kasneje pa prijateljskim pogovorom. V treh tednih življenja z domačini sem začel odkrivati indijsko miselnost in njihov način življenja. Pri tem moram vsekakor omeniti fantastično kuhinjo s "tanduri čiknom" (piščanec v pikantni "xy" omaki z zeljem in lepini podobnim indijskim kruhom. Jed zadovolji še tako zahtevnega gurmana. No, začinenost pa je pustila določene posledice, tako da sem dodobra in kar pogosto "občudoval" intimne prostore in kulturo brisanja zadnje plati.

Apu nam je povedal, da smo med prvimi belci, ki so "zašli" v ta del mesta in da je bilo za naše bivanje potrebno soglasje nekakšnega sveta skupnosti.

Ja, zveze skoraj vedno pridejo prav!

Nočno življenje glavnega mesta, brhka Kitajka, prijatelj pa nič

Prijateljeve zveze so nam prišle prav tudi pri odkrivanju čarov kualalumpurških noči. Tokrat je stopil na sceno Iwan.

premožni Kitajec in lastnik verige nočnih lokalov, kjer se je dogajalo marsikaj zanimivega, dostikrat tudi nezakonitega. Lokali, ki smo jih obiskali, so bili polni presenečenj in za nas popolne razuzdanosti. V spodnjih prostorih se je predvsem pilo, pelo in plesalo, medtem ko so bili zgornji prostori namenjeni iskalcem vroče ljubezni. Izbira uslug in možnosti - poglavja iz Kamasutre postanejo po zatrjevanju Iwana, nadvse domača.

Prostor v "zgornjem domu" lahko rezerviraš že prej in zupaš svoje skrite želje. Lahko pa se stvar začne odvijati čisto spontano v spodnjih prostorih ob kakšnem preveč popitem vrčku (jugu) piva. Spogledljivo in brhko deklet te samo še odpelje v paradiž. Tomo se je širokoustil, da bo odkril tudi to, doslej nespoznano stran svojega življenja. Ko se je stvar začela resneje "zapletati" pa je, po tistem znanem slovenskem pregovoru, da pes ki laja ne grize, stisnil rep med noge in začel, kljub številnim popitim vrčkom, le misliti s "ta pravo glavo". Na njegov račun smo se še velikokrat krohotali.

Zgornji prostori pa naj nebi bili namenjeni le telesnim užitek, pač pa naj bi se v posebej prirejenih in skritih sobah, kamor seveda nismo imeli vstopa, če povem po pravici tudi nisem imel posebne želje, skleпали posli z "belim" blagom.

Častilci kač in prebodeni skesanci

Sledovi tujih civilizacij so vidni na vsakem koraku. Islam, ki je danes državna veroizpoved, je zapuščina arabskih trgovcev. Zategli klici muezinov, ki vabijo muslimane k molitvi, tudungi, ki ovijajo muslimanke od glave do pete, čudovite mošeje, so priče te kulture. Pomembno dediščino sta zapustili tudi indijska in hindujska vera. Njun vpliv prihaja nemara najbolj do izraza v vsakoletnem praznovanju "kačjega" praznika v kačjem templju na otoku Penangu, kje se verniki brezskrbno gibljejo med številnimi gomazečimi strupenimi kačami. Častijo jih namreč enako kot Kitajci na njihov mitološki praznik thaipusam, ki je danes v Indiji prepovedan.

Med praznovanjem tega praznika v čast boga Murugana, ki ga imenujejo tudi Subramanyan (brezmadežni), si skesanci ali hvaležni romarji prebadajo lica in jezike z nabolj. Potem se odpravijo na dolgo pot proti božjemu hramu. Eno najbolj znanih prizorišč tega obreda so podzemne jame Batu v neposredni bližini Kuala Lumpurja. Ob mojem obisku teh jam, prebodeni skesancev sicer ni bilo na spregled, trlo pa se je drugih romarjev z vseh koncev Malezije. Jame, ki sicer kažejo na apnenčasto sestavo velikega dela Malajskega polotoka, po naravnih lepotah sicer niso primerljive z našimi. Tistim, ki bi jih tja gnala le želja po odkrivanju čudes podzemnega sveta, ogled odsvetujem. Nasprotno pa ga priporočam tistim, ki jih zanima hindujska religija in bi radi v eni od jam doživeli ta obred. Obredi so vedno februarja. Pot v božji hram vodi navzgor po neskončnih stopnicah. Spremljale vas bodo bolj ali manj

nadležne opice, ki so jih obiskovalci tako razvadili, da znajo pokazati pravo nesramnost, če v malhi ni nekaj tudi zanje.

Novo leto se praznuje skozi vse leto

Malezija ni le dežela etničnih raznolikosti, temveč tudi številnih praznikov in slikovitih praznovanj, ki so posledica mešanice ljudstev in religij. Verjeli ali ne, Malezija ima 44 dni državnih praznikov, pri čemer ne štejem posebnih občasnih državnih praznovanj, ki dodajo še kakšen dan ali dva. Sicer je res, da se vsi prazniki ne praznujejo po vsej državi, temveč so razporejeni znotraj 13 zveznih držav (od tega 9 sultanatov), ki sestavljajo Malezijo, pa vseeno. Človek bi po številnih praznikih dejal, da je to dežela dana od boga. Tako novo leto praznujejo kar nekajkrat v letu. Kristjani ga slavijo 1. januarja, malajsko-islamska večina konec januarja, Kitajci pa se predajajo bučnim in pisanim novoletnim slavnostnim najpogosteje februarja. Nekatere hindujske sekte proslavljajo novo leto marca, druge pa aprila ali maja. Muslimansko novo leto, ki ga praznuje vsa Malezija, pa se praznuje septembra ali oktobra. Koliko srečnejši so zaradi številnih novoletnih voščil, pa nisem preverjal.

Seštevek v okroglem usnju 7 : 4 v korist Mercatorjeve uprave

Prijetno naj se združuje s koristnim, pravi stara modrost. Tokrat pa bi lahko rekli, da je bila nekoliko obrnjena. Najprej je bilo poslovno resno in koristno, potem pa še prijetno.

Prve dni junija sta se v malem nogometu pomerili moštvi uprav Ljubljanskih mlekarn in Poslovnega sistema Mercator. Za našo upravo je znano, da se rada povesele in sprosti z okroglim usnjem, za upravo Ljubljanskih mlekarn pa, da so ji veliko ljubše mehke travnate površine in palice za golf.

Mladci v najlepših leti so se pozdravili po vseh predpisih. Sodnik je zapiskal, dvignil roko in žogobrc se je začel. V splošno veselje peščice gledalcev, med katerimi je bil tudi predsednik uprave Ljubljanskih mlekarn mag. Miha Urbanija v vlogi trenerja.

Žoga se je kotalila, poskakovala zdaj k enim, zdaj k drugim nogam, se vmes ustavila na kakšni "glavci" ali pa nekoliko obilnejšem trebuščku. Vse je bilo v mejah dovoljenega in sodnik "faulov" ni pogosto piskal. Ostro pa je piščalka zabrlizgala prvi gol. Mercatorjev tandem Kolar - Šilec je preigral nasprotnikovo vrsto in mreža se je zatresla po Šilecevi zaslugi. Trener Mercatorjeve vrste direktor Mercator Degroja Boris Požar je visoko dvignil roke in si dal duška. Skoraj bi že zapel tisto o zmagovalcih.

Toda usnje je okroglo. Kmalu zatem je spet sledil predirljiv pisk. Moštvo Ljubljanskih mlekarn je zatreslo Mercatorjevo mrežo. V vratih je direktor Mercator SVS le nomočno dvignil roke in godrnjal predse. Na obraz Mihe Urbanije se je vrnilo zadovoljstvo. Pohitel je do svojih in jim dal par nasvetov. Moštvo je zaigralo kot prerojeno. Izenačenje je spodbodlo tudi Mercatorjevo vrsto. Trener ji je v sočni primorščini povedal nekaj krepkih. Vse je kazalo, da sta se moštvi ogreli šele v drugem polčasu. Žoga se je večkrat nevarno kotalila zdaj proti enim, zdaj proti drugim vratom. Toda branilci so pravočasno posredovali, pa tudi vratarja nista bila od muh. Ko je že vse kazalo, da bodo zmagovalca odločili podaljški ali pa celo kazenski strelji, se je nepredvidnost branilcev Ljubljanskih mlekarn maščevala z rezultatom 2 : 1 v korist Mercatorjeve vrste.

Še pozdrav, spominska gasilska slika in obljuba, da se bosta moštvi še pomerili.

Tudi poraz, ki je moštvo Mercatorjeve uprave grozil na srečanju z zmagovalno ekipo Mercator Trgovina Ljubljana - sveži program na zaključku 21. Mercatoriade, je uprava obrnila v svojo korist in zmagala s 5 : 3.

Vesna Bleiweis

Modne kresničke

Poletje- svetlo, srebrno, prozorno, lahko pa tudi plastično.

Moda je natančno načrtovano delo. Ta čas že nastajajo zimska oblačila, kreatorji pa so začrtali tudi že modo naslednjega poletja. V tem pravilu pa je nekaj izjem. Modne muhe, ki priletijo in se ne pustijo postaviti v vrsto do naslednje sezone, presenetijo in popestrijo predvidene modne smernice. Več jih je v poletnem, sporoščenem času in zato bi jim bilo lepše reči modne kresničke. Hočejo se uresničiti takoj in jim to tudi uspe. In še nekaj je značilno zanje - neverjetno hitro se množijo. Ena sama sveža in od drugih pogumnejša ideja, rodi drugo in eksplozija neverjetnih idej je tu ...

Modne kresničke tega poletja so popestrile marsikaj, med drugim tudi našo kožo. Metuljčki, želvice, rožice in še marsikaj je vse pogosteje vtisnjeno na ramena, hrbet, na gleženj ... celo na obrazu se znajde kakšna ljubka tetovaža. Ne samo za mobitel, tudi za tetovažo ni več ovir ...

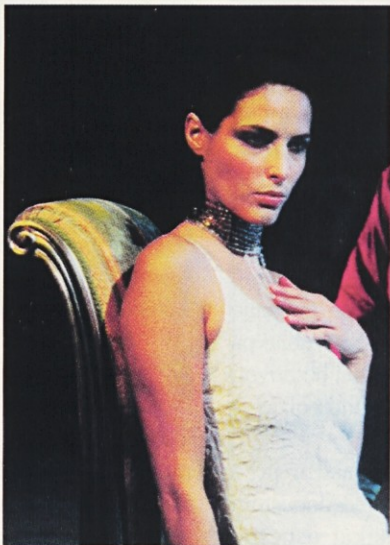
Modne kresničke se svetijo tudi v nakitu. Vrača se nakit, ki spominja na hipijevska šestdeseta leta. Nič dragega, le pisano, zelo veliko ali zelo majhno in čim bolj nenavadno naj bo. Taki so plastični prstani, take so zapestnice. Te so ali kar se da navaden plastični obroč ali pa je to kar kača tik pod rameni - ob vseh vmesnih variantah, seveda. Ogrlice imajo tokrat še poseben pomen. Za elegantnejše so priljubljene tanke, komaj vidne "žične" ogrlice, ki jih nosimo tik ob vratu, za tiste, ki pa prisegajo na stil obdobja "otrok cvetja" pa so uniseks ogrlice, ki so pogosto v obliki cvetov ali v obliki okornih, velikih verig. Tudi te lahko tesno objamejo vrat ali pa sežejo do sredine prsi in so zaključene s večjim medaljonom. Lahko pa greste v drugo smer in si na usnjene trakce nanizate školjke, poldrage kamne, keramične okraske itd. in si vse to po svoje zavežete. In še uhani. V že tako širok repertoar se vrača preprost velik plastičen gumb. V tej široki ponudbi poletnega nakita bo vsak našel kaj svojega. Tudi tiste dame, ki si ne dovolijo plastike, si lahko omislijo aktualen nakit, ki bo povšeči letošnjim modnim kresničkam. Izbrale si ga bodo v vse bolj priljubljenem in vse bolj poudarjenem srebru ali belem zlatu. Srebrni nakit je skrbno obdelan in tako diskretno sporoča svojo vrednost. Pri nakitu iz belega zlata pa se ta odraža drugače - gladke enostavne linije so v plemeniti kovini povsem zadostne in same po sebi zgovorne.

Letošnje torbice so modne kresničke "razgalile" (tako kot telo, ki ga naj obdaja prosojna tkanina). Prozorna naj bo, da se vidi v njeno vsebino, ki pa je prav zaradi tega toliko natančneje izbrana. Poletna obutev, še posebno tista s polno peto, je tudi rada prozorna. In če se v to prozornost ujame kakšen cvet ali riba, bo modna kresnička prav srečna.

Ob tem pa še frizure - enostavne so. Preprostost je poudarjena tudi s skromno spetimi prameni las, ki so radi stisnjeni ob glavo. Razkošje pa je v barvah - bolj so žive in "grozljive" bolj so "in".

Izbira je široka in ne bo težko najti modne kresničke, ki bo naša pika na "i".

Lidija Jež

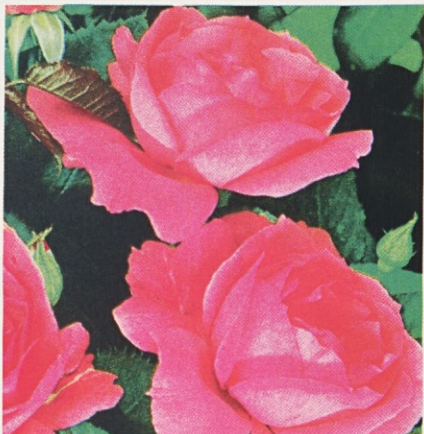
Visoko poletje pomeni vročino. Vrt je treba skoraj vsak dan zalivati. Ker to ni zmeraj mogoče, vsaj pred odhodom na dopust temeljito zalijte vrt, grede pa zastrite s koprivami, listi gabeza, spodrezanega plevela, pokošene trave itn. Tako boste ohranili vlago v tleh, hkrati pa zavarovali mikroorganizme v zgornji plasti zemlje pred pekočim soncem in izumrtjem. Vrtnine, zlasti papriko in paradižnike je treba pogosto zalivati in zaščititi paradižnik in krompir pred ožigi.

Sejte peso, kolerabico, peteršilj, por, radič, zimsko redkev, solato - endivjo, fižol za stročje, podzemno kolerabo in korenček. Sadite pa zeleno, pozno cvetačo, zelje in ohrovt, pozno kolerabico, por in razne solate.

Prazne grede posejte za zeleno gnojenje (vrtna kreša, gorčica, itd.) ne pozabite pa tudi na kompost, predvsem naj bo dovolj vlažen, da se v njem ne zaredijo polži.

Ne pozabite na varstvo rastlin pred boleznimi in škodljivci. Med dopustom bodo namesto vas marsikaj uspešno opravili ježi, slepci, žabe, krastače, ptice pevke, pikapolonice itd., seveda le, če ste jim omogočili varno življenje in razmnoževanje tudi v vašem vrtu.

Okenske in balkonske rastline so sedaj sredi najbolj bujnega cvetenja in zato potrebujejo veliko vode in hranilnih snovi. To pomeni, da jih moramo redno zalivati in dognojovati. Čezmerno zalivanje poškoduje korenine in začno gniti. Okrasne vrtno rastline letos še zadnjič pognojite, da se bo njihova bujna rast pravočasno ustavila. S tem preprečimo nevarnost zimske pozebe.

Skoraj na vseh sadnih vrstah naredimo poletno rez. S tem ukrepom uravnava-mo predvsem pravilno osvetlitev notranjosti krošnje in s tem boljše obraščanje notranjih delov vej z rod-nim lesom. Tako se izboljša tudi kak-ovost plodov. Izrezujemo vse bo-hotivke - divjake in obolele in poškodovane veje ter krajšamo in ob-likujemo vse veje, ki kakorkoli ovira-jo noramlno rast in rodnost drevesa.

Tudi redčenje plodov je ukrep, ki ga moramo izvesti, če tega nismo opravi-li v prejšnjih mesecih (maj, junij). Z redčenjem usklajujemo rast in rodnost dreves. Preobložena drevesa rodijo drobne in manj okusne plodove, hkrati pa bodo slabo diferencirajo cvetne brste za prihodnje leto.

Vse sadne rastline, predvsem mlajše, moramo skrbno zalivati. Stres zaradi pomanjkanja vode, rastlina dolgo pre-maguje, kar gre za škodo enakomer-nega pretoka hrane v rastlini.

Močno sonce pri kaktejeh lahko povzroči hude ožige, če niso primer-no zavarovane. Ob veliki vročini jih lahko zalivamo vsak dan, sicer pa samo dvakrat na teden. Rast kaktej se je že upočasnila in veliko jih potrebuje poletni počitek.

Zeliščni vrtiček je sedaj na vrhuncu regeneracijske dobe. Začimbnice, kot so dobra misel, materina dušica, bazi-lika, šetraj, meta in melisa imajo že veliko eteričnih olj, zato bo na-jprimerneje, če jih nabere-mo, nežno osmukamo liste in na hitro posušimo v senci. Suhih listov ne drobimo, ker s tem poškodujemo žleze z eteričnimi olji. V kartonske škatlice jih shranimo čimbolj nepoškodovane, zdrobimo jih šele tik pred uporabo.

Zdravilne jagode

Najokusnejši obrok zdravja so v tem vročem poletnem času zagotovo jag-ode; imajo celo zdravilno moč majhne lekarne. Jagode imajo namreč več vi-tamina C kot limone ali kiviji in ravno ta vitamin je odlično preventivno sred-stvo proti poletni gripi. Jagode so tudi aspirinsko sadje, saj njihova salicilna kislina lajša revmatizem in protin, nji-hov kalij odpravlja odvečne tekočine iz telesa, varujejo tudi srce, njihovo železo pa pomaga krvi pri prenašanju kisika. Tudi znanstveniki jagode, po-leg borovnic, prištevajo med najbolj zdravo sadje nasploh.

Razlog: jagode imajo največ tistih bioloških snovi, ki varujejo celice našega telesa pred staranjem in pred poškodbami, ki jih povzročajo prosti radikali - petkrat bolj učinkovito, kot najmočnejši vitamini. Jagode pa tudi prispevajo k človekovi lepoti, utrjuje-jo namreč vezno tkivo in varujejo pred celulitom, po njihovi zaslugi pa tudi koža postane žametno mehka. Najbolj razveseljivo pri vseh teh spod-budnih novicah pa je dejstvo, da se ja-god lahko najeste do sitega, brez stra-hu pred tem, da bi se zredili. Kilogram jagod ima namreč samo 360 kalorij - seveda brez sladkorja in smetane.

Kdo so najboljši ovčarji

Angleški pastir si je omislil, da bi mu čredo ovac morda lahko varovale lame, ne pa psi, kot je to v navadi. Ugotovil je, da so lame precej boljše čuvajke. V letu dni niso izgubile nobene ovce, čeprav so pazile kar na 250 repov. Tri lame so z močnimi brami vedno odgnale lisice, če so se preveč približale čredi. Zdaj so se še drugi pastirji odločili, da bodo črede zaupali lamam. Bodo torej ovčarski psi ostali brez dela?

Rastline proti soncu

Vse rastline potrebujejo svetlobo, ker sicer ne bi mogle rasti, toda če sonce pripeka s preveliko močjo, se njihove naravne "zavese" zagrnejo. Kot poroča švedski biolog v znanstvenem glasilu Science, imajo cvetlice, drevesa in grmičevje biološko varovanje pred soncem. Ugotovil je, da tiste rastline, ki so le delno izpostavljene intenzivni sončni svetlobi, svoje liste opozarjajo, naj se zavarujejo pred "sončarico". Sistem zgodnjega opozarjanja poskrbi za to, da se izloča posebna snov, ki preprečuje "opekline" listov.

Pijte vodo!

Pijte dovolj vode? S tem vprašanjem se le redkokdaj ubadamo, saj tekočino pijemo le, ko čutimo žejo. Vendar samo z gašenjem žeje v telo ne dobimo dovolj vode. Organizem jo za svoje delovanje potrebuje veliko več.

Voda je v telesu pomembna, ker jo telo potrebuje za pravilno izločanje odpadkov iz telesa. V telesu imamo kar nekaj organov oziroma kanalov, po katerih se izločajo strupi. Izločanje mora biti uravnoteženo, kar pomeni, da nobena izločilna funkcija ne sme biti preveč poudarjena oziroma noben organ preobremenjen. Pomanjkanje vode v organizmu lahko povzroči presežek izločkov posameznih organov, npr. pljuč, ledvic, jeter ... Posledica tega je potiskanje odpadkov nazaj v kapilare in krvni obtok.

Strokovnjaki priporočajo, da popijemo šest do osem kozarcev vode na dan, poleg sokov, čajev, kave in juh. Vodo bi morali piti pred in po obrokih, saj zaužita hrana v želodcu hitro postane skladišče snovi, ki so potrebne za pravilno prebavo. In če na hrano prva deluje čista voda, prebava deluje skoraj normalno.

Še en nasvet: zjutraj, trako ko vstanete na tešče popijte pol kozarca neprav vroče vode. Voda naj ne bo prevročna, pa tudi ne premlačna, da bi povzročala slabost. Morda ne boste navdušeni nad prvimi požirki, vendar bo nagrada, boljše počutje, vredna teh požirkov. Voda bo namreč ves organizem očistila strupov in nov dan boste lahko pričeli boljše volje in boljšega zdravja.

Recept

Sladoled je star izum. Z njim so se sladkali že stari Kitajci in Rimljani. Spremenila se je samo tehnologija. Sladoledov je več vrst - od kremnih do penastih, od kasat, parfejev do sorbetov. Sladoled je lahko samostojna jed in z nekaj dodatki lahko pripravimo živobarvno, dekorativno predvsem pa okusno sladico. Pri tem lahko uporabljamo različno sveže sadje, pecivo, sadni ali čokoladni preliv, lešnike, orehe, sladkorne okraske in podobno.

Vanilijev sladoled

2 jajci, 5 rumenjakov, 20 dag sladkorja, 2 lističa želatine, 1 vrečka vaniljevega sladkorja, 1/2 l sladke smetane.

Jajca, sladkor in vaniljev sladkor stepamo v kotličku na šibkem ognju dokler zmes dobro ne naraste in se zgosti. Nato kremo odstavimo in stepamo naprej na hladnem, da se popolnoma ohladi. V ohlajeno kremo vmešamo najprej namočeno želatino, nato pa še stepeno sladko smetano. Nalijemo v model in zmrzemo.

Sadni sladoled

1/4 l sadja, 10 dag sladkorja, 1 dl mleka, 1 stepena smetana in 2 rumenjaka.

Sadje zmeljemo v mešalniku, dolijemo mleko, penasto umešamo rumenjaka z malo sladkorja in stepeno sladko smetano. Vlijemo v model in zmrzemo.

Andrej Remškar

				ATLETINJA, KI SKAČE	JELEN Z LOPATASTI, MI ROGOVI, DAMJAK	IZDELOVALCI GODAL IZ CREMONE	MAJHNA RIBA SEVERNIH MORIJ	OZEK KOS BLAGA	ČISTA TEŽA BLAGA	OBTOŽENOST ZA SUM	SLAVNA PARIŠKA UNIVERZA	NEMŠKI UMETN. ZGODOVINAR (JÖRG)		
				OKUSNOST JEDI										
				STROJ ZA ZGOŠČEVANJE PLINA										
				SESTAV VEČ STROJEV										
				PISATELJICA LINDGREN PODZEMNI HODNIKI Z GROBOVI LUDOLFOVO ŠTEVILO										
DOGAJANJE, POTEK RAZVOJA; NASLOV KAFKOVEGA ROMANA	PRISTAŠ RASIZMA	TOPAZU PODOBEN POLDRAG KAMEN ZAREC DELEC						Ž. IME (IZ ČRK-SAJAT)	GAJ SNOV V ČESNU ZA RAST LAS					
TEROR, NASILJE					SKLADATELJ COPLAND	SKRIVNOSTI STEPA V J. AMERIKI								
ORGANSKO VEČANJE				SHAKESPEAROVA DRAMA MILOŠČINA BERAČU										
NEGA BOLNIKA					IGRALEC DELON PRVO UMETNIŠKO DELO					ČEŠKI POLITIK USMRČEN 1952 (RUDOLF)	OBLOGA STEN IZ PAPIRJA ALI BLAGA			
----- IN METOD				UMAZANOST OD PRAHU										
MUSLIM. Ž. IME (IZ ČRK-SEADA)				REKA RHONE IZOLACIJA					VELIKA ŽELJA, STRAST					
OKRAJŠAVA ZA STAREJŠI		POVPREČ. DOLŽINA BESED JE 5,52 ČRKE.	IZLOČEK ORGANIZMA SKOZI ČREVO					MEDMET, KI POSNEMA GLAS LAHNEGA UDARCA ALI KORAKA PRI LAHNI HOJI						
				ARISTOFANOVA KOMEDIJA		PREDUJEM; TUDI VELIKA PAPIGA	ČEDNOST, ELEGANTNOST	15. IN 4. ČRKA	LITERAT NERUDA	NEON OSEBA, KI SE NOČE IMENOVATI				
				SEDANJOST										
				PREBIVALKA AMERIKE										
				RAČJI SAMEC							SLAVNI NAPOLEONOV MARŠAL (MICHEL)			SESTAVIL JOŽE PETELIN

Rešitve pošljite do 20. julija 1999 na naslov: Poslovni sistem Mercator, Center za obveščanje, Dunajska 107, 1000 Ljubljana. Za pravilno rešitev križanke v prejšnji številki časopisa, nagrade prejmejo: Kancijan Hvastija, Ulica Polonce Čude 13, 1000 Ljubljana, Maruša Štular, Deteljica 3, 4290 Tržič, Černe Peter, Slape 146, 1260 Ljubljana-Polje. Nagrade bomo poslali po pošti.

svet okusnih idej

VRTNARSKI CENTER AURA

Tel.: 064/212 737, fax: 226 611

Mercator - KŽK Kmetijstvo Kranj d.o.o., Begunjska c. 5, KRANJ

